

پاسخ نامه

دوازدهم انسانی

(۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۹۹)

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
فارسی	محسن اصغری - حنیف افخمی ستوده - امیر افضلی - ابراهیم رضایی مقدم - مریم شمیرانی - کاظم کاظمی - الهام محمدی - مرتضی منشاری - حسن وسکری
عربی زبان قرآن	نوید امساکي - محمد جهان‌بین - کاظم غلامی - مجید فاتحی - مرتضی کاظم شیرودی - مرتضی محسنی کبیر - الهه مسیح‌خواه
دین و زندگی	محبوبه ابتسام - ابوالفضل احدزاده - امین اسدیان‌پور - محمد رضایی‌بقا - سعدی رضایی - مرتضی محسنی کبیر - سید احسان هندی
زبان انگلیسی	رحمت‌الله استیری - میرحسین زاهدی - علی عاشوری - جواد علیزاده - شهاب مهران‌فر

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار (۳)	حسین اسفینی، محمد بحیرایی، لایلا حاجی‌علیا، سهیل حسن‌خان‌پور، کورش داودی، امیر زراندوز، حمیدرضا سجودی، فاطمه فهیمیان، مهسا عفتی، مهدی ملارمضانی
ریاضی و آمار (۲)	محمد بحیرایی، کورش داودی، امیر زراندوز، مهسا عفتی، حامد نصیری
علوم و فنون ادبی (۳)	سیدعلیرضا احمدی، محسن اصغری، مینا توکلی‌نژاد، نسرين حق‌پرست، فرهاد علی‌نژاد، محسن فدایی، اصلا ن قزلبو، حمید محدثی
علوم و فنون ادبی (۲)	سیدعلیرضا احمدی، وحید رضازاده، سیدجمال طباطبایی‌نژاد، عارفه‌سادات طباطبایی‌نژاد، حمید محدثی، اعظم نوری‌نیا
عربی زبان قرآن (۳) و (۲)	ابراهیم احمدی، نوید امساکي، ولی برجی، هادی پولادی، هیرش صدقی تودار، مجید فاتحی، محمدصادق محسنی، سیدمحمدعلی مرتضوی، رضا معصومی، فاطمه منصورخاکی، مهدی نیک‌زاد، ولی‌اله نوروزی
تاریخ	علی محمد کریمی، میلاد هوشیار، اسرا مرادی، آزاده میرزایی
جغرافیا	محمدعلی خطیبی بایگی، فاطمه سخایی، آزاده میرزایی
جامعه‌شناسی	آریتا بیدقی، پارسا حبیبی، مبیناسادات تاجیک، ارغوان عبدالملکی، محمدابراهیم مازنی
منطق و فلسفه	مجید پیرحسینلو، نیما جواهری، فاطمه‌سادات شریف‌زاده، فرهاد قاسمی‌نژاد
روان‌شناسی	مبیناسادات تاجیک، معصومه حسینی‌صفا، مهسا عفتی، سوفیا فرخی، فرهاد علی‌نژاد، محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی - آزمون شاهد (گواه)	منتخب از سؤال‌های کتاب آبی پیمان‌های روان‌شناسی کنکور انسانی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران
فارسی	کاظم کاظمی	الهام محمدی	مریم شمیرانی، مرتضی منشاری، حسن وسکری
عربی زبان قرآن	نوید امساکي	نوید امساکي	درویشعلی ابراهیمی، سیدمحمدعلی مرتضوی
دین و زندگی	محمد رضایی‌بقا	محمد رضایی‌بقا	سکینه گلشنی، محمدابراهیم مازنی
زبان انگلیسی	سپیده عرب	سپیده عرب	رحمت‌الله استیری، محدثه مرآتی
ریاضی و آمار (۳)	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، فاطمه فهیمیان، مهسا عفتی، مهدی ملارمضانی
ریاضی و آمار (۲)	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، فاطمه فهیمیان، مهسا عفتی، مهدی ملارمضانی
علوم و فنون ادبی (۳)	فرهاد علی‌نژاد، حمید محدثی	فرهاد علی‌نژاد، حمید محدثی	مرتضی منشاری
علوم و فنون ادبی (۲)	فرهاد علی‌نژاد، حمید محدثی	فرهاد علی‌نژاد، حمید محدثی	مرتضی منشاری
عربی زبان قرآن (۳) و (۲)	سیدمحمدعلی مرتضوی	سیدمحمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی
تاریخ	میلاد هوشیار	میلاد هوشیار	زهره دامیار، مریم بوستان
جغرافیا	محمدعلی خطیبی بایگی	محمدعلی خطیبی بایگی	زهره دامیار، مریم بوستان
جامعه‌شناسی	ارغوان عبدالملکی	ارغوان عبدالملکی	محمدابراهیم مازنی، زهره دامیار
منطق و فلسفه	نیما جواهری	نیما جواهری	مجید پیرحسینلو، فرهاد علی‌نژاد
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد، محمدابراهیم مازنی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی (اختصاصی)، الهام محمدی (عمومی)
مسئول دفتر چه	زهره دامیار (اختصاصی)، معصومه شاعری (عمومی)
گروه مستندسازی	مدیر: فاطمه رسولی‌نسب، مسئول دفترچه: زهره قموشی (اختصاصی)، لایلا ایزدی (عمومی)
حروف چین و صفحه‌آرا	لایلا عظیمی (اختصاصی)، زهره تاجیک (عمومی)
ناظر چاپ	رضا سعدآبادی

فارسی

۱-

(امیرافضلی)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: دریاست: نیاز، ضرورت
گزینه «۳»: مبتدل: دگرگون، تغییر داده شده
گزینه «۴»: ابلاغ: رساندن نامه یا پیام به کسی

(فارسی ۲، لغت، واژه‌نامه)

۲-

(الهام ممدری)

ج) خشاب: جعبه فلزی مخزن گلوله که به اسلحه وصل می‌شود و گلوله‌ها، پی‌درپی از آن وارد لوله سلاح می‌شود.
د) جناق: جناغ، استخوان پهن و دراز در جلو قفسه سینه

(فارسی ۳، لغت، واژه‌نامه)

۳-

(مرتضی منشاری - اردبیل)

شش واژه درست معنی شده است.
معانی درست واژه‌هایی که غلط معنی شده‌اند:
۱) فراخ‌تر: آسوده‌تر، راحت‌تر
۲) نفایس: جمع نفیسه، چیزهای نفیس و گران‌بها

(فارسی ۲، لغت، واژه‌نامه)

۴-

(مریم شمیرانی)

املای سفیر درست است.
سفیر: میانچی، فرستاده/ سفیر: بانگ و فریاد، آواز

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۲»: غالب: چیره و پیروز
گزینه «۳»: قربت: نزدیکی
گزینه «۴»: خاسته: برآمده

(فارسی ۲، املا، ترکیبی)

۵-

(فسن وسکری - ساری)

املای صحیح کلمه «گذارد» است.

(فارسی ۳، املا، ترکیبی)

۶-

(الهام ممدری)

«پرنده‌ای به نام آذرباد» از ریچارد باخ/ «دیوان غربی - شرقی» از گوته/ «پیسامبر و دیوانه» از جبران خلیل جبران/ «تیرانا» از محمدرضا رحمانی (مهرداد اوستا)/ «ماه نو و مرغان آواره» از تاگور

(فارسی ۲ و ۳، تاریخ ادبیات، ترکیبی)

۷-

(لاطم کاظمی)

در این بیت سه تشبیه و در سایر ابیات چهار تشبیه به کار رفته است.
بحر آرزو، [من] چو سیل، سنگ حوادث (۳ مورد)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: «خار هجر، سیف فرغانی چو ابر، نسیم وصل، همچو گل (۴ مورد)
گزینه «۳»: «ابرو مانند کمان، مژگان مانند تیر، دلم مانند ترکش (تیردان)، تیر غم (۴ مورد)

گزینه «۴»: طوفان غیرت، بحر عشق، باد نخوت، چون حباب (۴ مورد)

(فارسی ۲، آرایه، صفحه ۱۲۳)

۸-

(فسن وسکری - ساری)

کوتهای کردن کنایه از «سهل‌انگاری کردن»، «دل‌سنگین بودن» کنایه از «بی‌رحم و سخت دل بودن»/ تشخیص: دل چرخ/ تشبیه: خدنگ آه
(فارسی، آرایه، ترکیبی)

۹-

(لاطم کاظمی)

حس آمیزی: تلخی دشنام/ تلمیح: ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: جناس همسان: دوش (دیشب)، دوش (کتف و شانه)/ اغراق: در آب دیده غرق شدن و گذشتن آب چشم از سر و دوش
گزینه «۲»: مجاز: جام: مجاز از شراب/ تضاد: سرمست و هشیار
گزینه «۳»: واج‌آرایی: تکرار صامت «م»/ ایهام: عهد (۱ روزگار، دوران ۲) پیمان
(فارسی، آرایه، ترکیبی)

۱۰-

(ابراهیم رضایی مقدم - لاهیجان)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۲»: گلی که تربیت از دست باغبان نگرفت (جمله وابسته) / اگر به چشمه خورشید می‌رسد (جمله وابسته) / گلی خودروست (جمله هسته)
گزینه «۳»: عقل در مقامات ارچه عاشق را مدهدا کرد (جمله وابسته) عقل را از عشق قدسی چون توان برتر نهاد (جمله هسته)
گزینه «۴»: تا نگریدی آشنا (جمله وابسته) زین پرده رمزی نشونی (جمله هسته)
(فارسی ۲، زبان فارسی، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)

۱۱-

(شیف اغفمی سنوره)

در گزینه‌های «۱ و ۲ و ۴» فعل در انتهای جمله نیامده است: «تکند زنده شخص را»، «ور صورتش نماید زیباتر از پری»، «چندت نیاز و آز دواند به بر و بحر» اما در گزینه «۳»، نهاد نیامده، اما فعل آخر آمده است.

(فارسی ۲، زبان فارسی، صفحه ۵۶)

۱۲-

(ممنن اصغری)

در این گزینه «نقاب» نقش تبعی «تکرار» دارد که در گزاره آمده است. «نقاب» مسند است

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: «خود» در مضارع دوم، بدل از نهاد (تو) است.
گزینه «۲»: «می» و «مطرب» معطوف نهاد/ «جمله» بدل از نهاد (ساقی و مطرب و می)
گزینه «۴»: «وفا» معطوف مضاف‌الیه است که در بخش نهاد واقع شده است.
(نشان عهد و وفا در تبسم گل وجود ندارد = نشان: نهاد/ عهد: مضاف‌الیه و وابسته نهاد)
(فارسی ۲، زبان فارسی، صفحه ۳۴)

۱۳-

(مرتضی منشاری - اردبیل)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: «یاران: نهاد «جمله» صفت «یاران» است.
گزینه «۲»: جوش: نهاد (جوش گلی سحر وجود ندارد).
گزینه «۳»: سعدی: منادا (ای سعدی)

(فارسی ۳، زبان فارسی، ترکیبی)

۱۴-

(فسن وسکری - ساری)

بیت «الف»: درباره وادی طلب و دشواری‌های مرحله «طلب» است.
بیت «ب»: اشاره به شناخت و معرفت دارد. (سیر هر کس تا کمال وی بود)
بیت «ج»: اشاره به وادی توحید دارد و واژه «احد» بیانگر وادی «توحید» است.
بیت «د»: اشاره به وادی عشق دارد و تعبیر «آتش» نشانگر وادی «عشق» است.

(فارسی ۳، مفهومی، صفحه‌های ۱۲۰ تا ۱۲۵)

عربی زبان قرآن

۲۱- (نوبت امساکین)
«لایعتر»: تغییر نمی‌دهد (رد گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴)، «حتی یغیروا»: تا تغییر دهند (رد گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴).

(ترجمه)

۲۲- (مهید فاطمی - کامیاران)
«غضب»: خشمگین شد/خشمگین شود (رد گزینه‌های ۱ و ۲)، «من إخوانک»: از برادرانت (رد گزینه ۲)، «لنفسک»: برای خودت (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۲۳- (معمد یهوان‌بین)
«يُعِيبُنِي حَاتِمُ الطَّائِنُ»: حاتم طائی مرا شگفت زده می‌کند / از حاتم طائی خوشم می‌آید (رد گزینه ۱)، «لأنه»: زیرا، «ما أتاه مسكينٌ في حاجةٍ»: [هیچ] بیچاره‌ای با خواسته‌ای نزد او نیامد (رد گزینه‌های ۲ و ۳)، «فَرَدَّ الْمَسْكِينُ خَائِبًا»: که آن بیچاره را نا امید برگرداند/ که آن بیچاره را نا امید برگردانده باشد (رد گزینه ۳)، «كان يُفْرَجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ دَائِمًا»: همیشه اندوه اندوهگین را می‌زدوده است (رد گزینه‌های ۱ و ۲ و ۳)

(ترجمه)

۲۴- (الله مسیح فواه)
«يعلموا»: بدانند (رد گزینه ۱)، «الدروس»: در گزینه ۱ مفرد ترجمه شده است. در گزینه ۲ «أنها» در «اطلاعات آن‌ها» اضافه است و «أقدر» که اسم تفضیل است، به صورت فعل معنا شده است. «بینهم» در گزینه‌های «۲» و «۳» ترجمه نشده است. ضمیر در «درس‌هایشان» در گزینه «۳»، در متن عربی نبوده است.

(ترجمه)

۲۵- (کاتم غلامی)
«في عصر»: در دورانی که (رد گزینه ۳)، «كانت لم تنضم»: کان + لم + مضارع ← ماضی بعید منفی: نپیوسته بود (رد گزینه ۳)، «الدولة الاسلامیة»: دولت اسلامی (رد گزینه ۱)، «تَنَقَّلَ»: منتقل شد، فعل مجهول است (رد گزینه ۴)، «ألفاظ فارسیة كثيرة»: لفظ‌های فارسی بسیاری (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۲۶- (کاتم غلامی)
در گزینه ۳، «رئما» یعنی «شاید، چه‌بسا» و نکره بودن «حکم» و «هدفاً» نیز در ترجمه رعایت شده است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: کسره در آخر فعل «يجرب» نشان دهنده مجزوم بودن آن است، پس «لا يجرب» فعل نهی است: «نباید تجربه کند»
گزینه «۲»: «الستراب» اسم معرفه است و چون پیش از آن، یکبار هم به صورت نکره آمده پس «الستراب» معنای «آن سراب» می‌دهد.
گزینه «۴»: عبارت داده شده ادات شرط ندارد یعنی شرطیه نیست، پس آوردن «چو» در ابتدای ترجمه، نادرست است. ضمناً «إرحم» فعل امر است: «به ثروتمندی که فقیر شده رحم کن تا خدا بی‌نیازت کندا!»

(ترجمه)

۱۵- (مریم شمیرانی)
پنهان بودن خداوند و آشکاری مظاهر صنع او پیام بیت صورت سؤال و گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» است، اما در گزینه «۴»، شاعر معتقد است برای این که ناهلان از مسیر عشق خارج شوند، تنها سختی‌های راه آشکار است.

(فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۶۵)

۱۶- (مسن اصغری)
گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» بیانگر ویژگی ملی و بیت گزینه «۲» بیانگر ویژگی قهرمانی حماسه است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: رای زنی و مشورت کردن

گزینه «۲»: برگزاری جشن ملی (سده)

گزینه «۴»: اختر (درفش) کاویان (پرچم ملی ایرانیان)

(فارسی ۳، مفهوم ۳، صفحه ۱۰۶)

۱۷- (مسن اصغری)
در عبارت صورت سؤال بر این مفهوم تأکید شده است که تواضع و فروتنی موجب نزدیکی به خداوند خواهد شد، این مفهوم در بیت گزینه «۴»، نیز مطرح شده است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: از انسان‌های مغرور، تواضع و فروتنی توقع نداشته باش.

گزینه «۲»: در مقابل دیگران فروتن و متواضع باش، زیرا انسان‌های متکبر متحمل رنج و زحمت می‌شوند.

گزینه «۳»: چون خداوند تو را از خاک آفریده است؛ پس فروتن باش.

(فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۱۱۳)

۱۸- (کاتم کاتمی)
مفهوم بیت گزینه «۱» تقابل عشق و عقل و ناتوانی عقل در برابر عشق است. مفهوم مشترک سایر ابیات: ناتوانی تدبیر بشر در برابر تقدیر پروردگار (العبدُ يُدَبِّرُ و اللهُ يُقَدِّرُ: بنده تدبیر می‌کند، اما خدا تقدیر می‌کند).

(فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۵)

۱۹- (مریم شمیرانی)
مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۴» زندگی پس از مرگ است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: حتمی بودن مرگ.

گزینه «۲»: نهان بودن مرگ روح و آشکار بودن مرگ تن.

گزینه «۳»: آسان بودن مرگ عاشقانه.

(فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۳۳)

۲۰- (مسن اصغری)
بیت «ب» بیانگر سپری شدن روزگار سخت و دشوار گذشته و فرا رسیدن زمان خوش حال شاعر است و مفهوم مقابل آن یعنی سپری شدن روزگار خوش و فرا رسیدن روزگار خزان‌آلود، در بیت «د» مطرح شده است.

تشریح گزینه‌های دیگر

مفهوم بیت «الف»: توصیه به غنیمت دانستن زمان حال

مفهوم بیت «ج»: بیانگر سپری شدن روزگار خوش گذشته و فرا رسیدن روزگار سخت.

(فارسی ۳، مفهوم ۳، صفحه ۸۴)

(مبیر فاطمی - کامیاران)

۳۱-

صورت سؤال، عنوانی را می‌خواهد که برای متن مناسب نباشد:

گزینه «۴»: خدمتگزاران خطاکار!

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: ترجمه عبارت: کیفر عمل!

گزینه «۲»: ترجمه عبارت: به حال تو گریه می‌کنم!

گزینه «۳»: ترجمه عبارت: بهلول گریان!

(درک مطلب)

(مبیر فاطمی - کامیاران)

۳۲-

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۲»: «فاعله: «الخدم» نادرست است. «الخدم» نقش مفعول را دارد.

گزینه «۳»: «مجهول، فاعله محذوف» نادرست است.

گزینه «۴»: «من باب أو من وزن «تفاعل» نادرست است.

(تعلیل صرفی و محل اعرابی)

(مبیر فاطمی - کامیاران)

۳۳-

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: «مفرد: مالک، صفة لموصوفها» نادرست است.

گزینه «۲»: «صفة و موصوفها «جُلوس» نادرست است.

گزینه «۴»: «معرفة بالعلمیة» نادرست است.

(تعلیل صرفی و محل اعرابی)

(مرتضی کاظم شیروری)

۳۴-

فعل «لَمْ يَلْتَفَتُوا» ثلاثی مزید از باب إفعال است. مضارع آن بر وزن «يَفْتَعِلُ» و صحیح آن «لَمْ يَلْتَفَتُوا» می‌باشد. هم‌چنین «أحد» فاعل و مرفوع است و با حرکت ضمه صحیح است.

(ضبط حرکات)

(الله مسیح فواء)

۳۵-

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: «خائب» شخص نا امید است، نه صفت نا امیدی.

گزینه «۲»: «مُضَر» اسم قبیله است.

گزینه «۴»: «بکماء» یعنی شخص لال، ولی لزوماً از ابتدای زندگی لال نبوده است.

(مفهوم)

(مرتضی کاظم شیروری)

۳۶-

کلمه «المَرَضَى» جمع مریض به معنای بیماران است، و اسم مکان نیست.

اسم مکان بر وزن مَفْعَل در سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱» «مَرَمَى»: دروازه/ در گزینه «۳» «مَمَرَمَ»: محل عبور، راهرو / در گزینه

«۴» «مَأْوَى»: پناهگاه.

(قواعد اسم)

(الله مسیح فواء)

۳۷-

اگر فعل شرط مضارع باشد، لزوماً باید آن را مضارع التزامی ترجمه کرد، اما اگر ماضی باشد، می‌توان آن را به صورت ماضی نیز ترجمه کرد. پس «أحسنتم» در گزینه ۲ را لزوماً نباید مضارع التزامی ترجمه کرد.

(انواع جملات)

(مرتضی مفسنی کبیر)

۲۷-

شکل درست خطا: «أنقذنا حياة الكاذب»: زندگی دروغگو را نجات دادیم.

(ترجمه)

(الله مسیح فواء)

۲۸-

در گزینه‌های ۲ و ۳ «أكثر» غلط است.

«الآخرین» مضاف‌الیه است، پس «الآخرون» در گزینه ۲ غلط است.

جمع آوردن فعل «یشیرون» در گزینه ۳ غلط است، چون فاعل آن بعدش آمده است.

در گزینه ۴ فعل «تثیر» نباید مؤنث بیاید، آوردن «کاتوا» از نظر معنا و صیغه نیز غلط می‌باشد.

(ترجمه)

ترجمه متن:

گفته شده که بهلول روزی وارد قصر هارون الرشید شد و جایگاه مخصوص او را خالی دید، پس لحظه‌ای مانند پادشاهان بر روی آن نشست! پس خدمتگزاران او را دیدند و او را به شدت زدند و او را از جایگاه هارون پایین کشیدند. و در این لحظه هارون وارد قصر شد و بهلول را دید در حالی که نشسته بود و گریه می‌کرد! پس از خدمتگزاران علت را پرسید، پس گفتند: او را دیدیم در حالی که بر جایگاه شما نشسته بود، پس او را به قصد ادب کردنش زدیم! پس هارون دلش به حال بهلول سوخت و به او گفت: گریه نکن دوست من! قطعاً خدمتگزاران را مجازات می‌کنم! پس بهلول جواب داد: ای هارون! من به حال خودم گریه نمی‌کنم و اما به حال تو گریه می‌کنم! من یک لحظه بر جای تو نشستم و با این ضربه شدید مجازات شدم، در حالی که تو در تمام عمرت در این مکان نشسته ای، پس چگونه در آخرت مجازات خواهی شد!؟

(مبیر فاطمی - کامیاران)

۲۹-

ترجمه گزینه «۳»: دلیل گریه بهلول، درد شدیدی در سینه‌اش نبود! عبارت درستی است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: ترجمه عبارت: بهلول یک ساعت بر جایگاه پادشاه نشست!

گزینه «۲»: ترجمه عبارت: پادشاه گمان نکرد که بهلول به حال خودش گریه می‌کند!

گزینه «۴»: ترجمه عبارت: پادشاه بهلول را به شدت مجازات کرد زیرا او بسیار خشمگین شد!

(درک مطلب)

(مبیر فاطمی - کامیاران)

۳۰-

ترجمه عبارت گزینه «۱»: بهلول از درد گریه می‌کرد هنگامی که هارون وارد قصر خود شد! عبارت درستی است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۲»: ترجمه عبارت: پادشاه با زدن بهلول کاملاً موافقت کرد!

گزینه «۳»: ترجمه عبارت: بهلول بر جایگاه پادشاه نشست تا پادشاه و خدمتگزارانش را تمسخر کند!

گزینه «۴»: ترجمه عبارت: بهلول به خاطر ادب کردنش زده شد، زیرا او تمام طول عمرش را بر جایگاه پادشاه نشسته بود!

(درک مطلب)

(مقدم رضایی بقا)

۴۵- خداپرستان معتقدند که چون خداوند حکیم، جهان را اداره می‌کند، جامعه بشری بالاخره به سمت کمال خواهد رفت و حق و عدل بر باطل و ظلم، پیروز خواهد شد و اداره جهان به دست حق طلبان خواهد افتاد.

خلافت و جانشینی مؤمنان صالح در زمین برای اداره جهان در آیه «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ ...» با تأکید وعده داده شده است.

(دین و زندگی ۲، درس ۱۳، صفحه ۱۵۷)

(مقدم رضایی بقا)

۴۶- اگر فقط هدف پاسخ به نیاز جنسی را از ازدواج دنبال کنیم و برای سه هدف دیگر تلاش نکنیم، پس از مدتی، اختلافات ظاهری می‌شوند و دوری روحی و روانی یا همان طلاق عاطفی زندگی را خسته‌کننده می‌کند.

مهم‌ترین عامل پایداری خانواده، درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک است.

(دین و زندگی ۲، درس ۱۷، صفحه‌های ۲۱۱ و ۲۱۶)

(امین اسرین پور)

۴۷- حدیث امام علی (ع)، مربوط به شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک، از راه‌های تقویت عزت نفس است و با حدیث قدسی «ای فرزندان آدم این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم» ارتباط معنوی دارد.

(دین و زندگی ۲، درس ۱۶، صفحه‌های ۱۹۸ و ۱۹۹)

(مرتضی مستنکبیر)

۴۸- عبارت «بشروطها و آنا من شروطها» که امام رضا (ع) در پایان حدیث سلسله‌الذهب فرمودند، مؤید ولایت ظاهری (معرفی خویش به‌عنوان امام بر حق) است و مقصود امام (ع) این بود که توحید تنها یک لفظ و شعار نیست؛ بلکه باید در زندگی اجتماعی ظاهر شود و تجلی توحید در زندگی اجتماعی، با ولایت امام که همان ولایت خداست، میسر می‌شود.

(دین و زندگی ۲، درس‌های ۱۰ و ۱۱، صفحه‌های ۱۲۵ و ۱۳۶)

(مقدم رضایی بقا)

۴۹- جدی‌ترین آسیب رویه مصرف‌زدگی، تغییر الگوی زندگی و دل‌مشغولی دائمی مردم به کالاهای گوناگونی است که همه روزه وارد بازار می‌گردد و اذهان و افکار را به خود مشغول می‌کند و در نتیجه، انسان را از اساسی‌ترین نیاز خود، یعنی پرورش و تکامل بُعد معنوی و متعالی خویش، غافل می‌سازد.

(دین و زندگی ۳، درس ۱۲، صفحه ۱۵۴)

(سیّرامسان هنری)

۵۰- حیلۀ «تسویف» شیطان بیش‌تر برای گمراه کردن جوانان به‌کار می‌رود و روش دیگر شیطان برای کشاندن انسان به شقاوت این است که او را گام به گام و آهسته به سمت گناه می‌کشاند تا در این فرآیند تدریجی متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند.

(دین و زندگی ۳، درس ۸، صفحه ۱۰۳)

(نور امسکی)

۳۸- کلمه «حضارة» اسم نکره‌ای است که موصوف برای جمله وصفیه «حدوثها متوقّعة» می‌باشد.

(قواعد اسم)

(کاتم غلامی)

۳۹- دقت کنید که صورت سؤال درباره حرف «لام» سوم طرح سؤال کرده است، یعنی باید حرف «ل» در «فلنستشر» را مورد بررسی قرار دهیم. با توجه به معنای عبارت «لام» در اینجا «لام امر» بوده و معنای «باید» می‌دهد (ردّ گزینه‌های ۱ و ۲) و چون همراه حرف «ف» آمده باید ساکن شود، نه اینکه کسره بگیرد. (ردّ گزینه ۴)

معنای عبارت: «برای روشن شدن این موضوع برای ما، باید از عاقلان مشورت بخواهیم!»

(قواعد فعل)

(مرتضی کاتم شیرودی)

۴۰- وقتی افعال ناقصه «کان، صار، لیس و أصبح» بر سر جمله اسمیه (که از مبتدا و خبر «ظاهر» تشکیل می‌شود) می‌آیند، خبر را منصوب می‌کنند. بنابراین در گزینه ۳ «فادران» به عنوان خبر کان باید منصوب شود و شکل صحیح آن «فادرین» می‌باشد.

(انواع جملات)

دین و زندگی

(مقدم رضایی بقا)

۴۱- خداوند در آیه اول سوره احزاب، مسئولیت‌های پیامبر (ص) را این‌گونه تعیین می‌کند: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا.» «ای پیامبر، از خدا پروا کن و از کافران و منافقان اطاعت مکن که خداوند، دانای حکیم است.»

(دین و زندگی ۲، درس ۱۵، صفحه ۱۸۴)

(محبوبه ایتسام)

۴۲- خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «هیچ‌کس نمی‌داند چه پاداش‌هایی که مایه روشنی چشم‌هاست برای آن‌ها نهفته شده؛ این پاداش کارهایی است که انجام می‌دادند» این عمل به احکام دین، تضمین‌کننده عمر جاودان همراه خوشبختی است نه فقط حیات پاک در دنیا.

(دین و زندگی ۳، درس ۹، صفحه ۱۱۳)

(امین اسرین پور)

۴۳- خلفای بنی‌امیه و بنی‌عباس از دایره ولایت الهی خارج شده و دستورات الهی را نادیده گرفته و براساس امیال خود حکومت می‌کردند و به وضوح دستور خداوند در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ ...» را نادیده می‌گرفتند.

(دین و زندگی ۳، درس ۱۰، صفحه ۱۲۹)

(مقدم رضایی بقا)

۴۴- قرآن کریم آنجا که می‌خواهد تفاوت انسان دین‌دار و بی‌دین و ویژگی‌های تکذیب‌کنندگان دین را معرفی کند، از کسانی یاد می‌کند که یتیمان را از خود می‌رانند و دیگران را به اطعام مساکین تشویق نمی‌نمایند (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴») و این موضوع به فرهنگ برابری و مساوات و برقراری عدالت، به‌عنوان یکی از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد.

(دین و زندگی ۳، درس ۱۱، صفحه ۱۴۴)

(امین اسیران پور)

-۵۶

ترجمه آیه ۸۸ سوره اسراء: «بگو اگر تمامی انس و جن جمع شوند تا همانند قرآن را بیاورند نمی‌توانند همانند آن را بیاورند، هر چند پشتیبان هم باشند.»

(دین و زندگی ۲، درس ۴، صفحه ۴۲)

(سیدرامسان هنری)

-۵۷

اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی معصوم نباشد، امکان انحراف در تعالیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود.

(دین و زندگی ۲، درس ۵، صفحه ۶۱)

(ممد رضا یبقا)

-۵۸

پس از گذر از قرون وسطی و شکل‌گیری دوره جدید، توجه گسترده‌ای در کشورهای اروپایی به حقوق، قانون، ساختار حکومت و دولت پدید آمد که عموماً عکس‌العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا در قرون وسطی بود.

حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید برداشته شد و باعث شد برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شوند.

(دین و زندگی ۳، درس ۱۲، صفحه ۱۵۵)

(ممد رضا یبقا)

-۵۹

در عرصه اقتصاد، باید بکوشیم جامعه و به خصوص بانک‌های کشور به ربا آلوده نشود و ثروت افراد جامعه در خدمت تولید قرار گیرد. همچنین قبل از ورود به عرصه کار و تجارت باید با احکام تجارت آشنا شویم تا گرفتار کسب حرام نگردیم. حضرت علی (ع) در این باره می‌فرماید: «يَا مَعْشَرَ النَّجَّارِ الْفَيْقَةَ ثُمَّ الْمَتَجِرِ: ای گروه تاجران و بازرگانان! اول یادگیری مسائل شرعی تجارت، سپس تجارت کردن.»

اگر مصرف کالاهای خارجی سبب وابستگی کشور به بیگانگان شود، واجب است از خرید آن خودداری (اجتناب) شود.

دقت کنید که اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی و رواج مصرف‌گرایی صرفاً در خرید کالاهای خارجی نیست و اجتناب از آن بر مسئولین واجب اما بر مردم، مستحب است.

(دین و زندگی ۳، درس ۹، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

(ابوالفضل امیرزاده)

-۶۰

دین اسلام از مسلمانان می‌خواهد برای سلامت و تندرستی خود بکوشند و از هر کاری که تندرستی آن‌ها را به خطر می‌اندازد، دوری کنند.

در اسلام دسته‌ای از قواعد و قوانین وجود دارد که به مقررات اسلامی خاصیت انطباق و تحرک داده است. این قواعد بر همه احکام و مقررات اسلامی تسلط دارند و مانند بازرسان عالی، احکام و مقررات را تحت نظر قرار می‌دهند و کنترل می‌کنند. به طور مثال پیامبر اکرم (ص) فرموده است: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ فِي الْإِسْلَامِ؛ اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.»

اگر ورزش و بازی‌های ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری‌های دنیای کنونی ضرورت یابد، فراهم کردن امکانات آن واجب کفایی است.

(دین و زندگی ۲، درس ۳، صفحه ۳۱؛ دین و زندگی ۳، درس ۹، صفحه ۱۲۰)

(سیدرامسان هنری)

-۵۱

امکان کم یا زیاد شدن عبارت‌ها یا فراموش شدن اصل حدیث ← ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم (ص)

راه یافتن داستان‌های خرافی درباره پیامبران به کتاب‌های تاریخی ← تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث

(دین و زندگی ۲، درس ۹، صفحه‌های ۱۱۳ و ۱۱۴)

(ممد رضا یبقا)

-۵۲

توبه در اصطلاح دینی به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست. این حالت وقتی رخ می‌دهد که انسان از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته‌باشد.

خداوند در آیه «قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا...» پس از اعلام ممنوعیت ناامیدی از رحمت الهی که به منزله گشایش روزنه امیدواری بر قلب انسان‌های عاصی و گناهکار است، به آموزش تمام گناهان بندگان اشاره کرده است.

(دین و زندگی ۳، درس ۸، صفحه‌های ۱۰۰ و ۱۰۱)

(سیدرامسان هنری)

-۵۳

تکبیر مردم ← پس از آیه ولایت
تبریک مردم به حضرت علی (ع) ← پس از حدیث غدیر

(دین و زندگی ۲، درس ۷، صفحه‌های ۸۵، ۸۸ و ۸۹)

(سعری رضایی - لرستان)

-۵۴

پیامبر (ص) به مردم می‌فرمود: «برترین جهاد، سخن حقی است که انسان در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آورد» و این موضوع درباره عدالت‌خواهی است و آیه «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» درباره همین موضوع است.

(دین و زندگی ۳، درس‌های ۱۰ و ۱۱، صفحه‌های ۱۲۹ و ۱۳۴)

(ممد رضا یبقا)

-۵۵

باید به گونه‌ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم و بدانیم که شیعه بودن تنها به اسم نیست، بلکه اسم باید با عمل همراه باشد تا پیرو حقیقی امامان شویم و این بیان امام صادق (ع): «مایه زینت و زیبایی ما باشید، نه مایه زشتی و عیب» با آیه «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُم خَيْرُ الْبَرِيَّةِ» از نظر عمل به نیکی‌ها، مرتبط است.

(دین و زندگی ۲، درس‌های ۸ و ۱۱، صفحه‌های ۸۰ و ۱۳۳)

زبان انگلیسی

۶۱-

(میرمسیب زاهدی)

ترجمه جمله: «اکثر متفکران و متخصصان معتقدند که پول بیشتری باید صرف آموزش و پرورش شود، زیرا آن زیربنای هر جامعه‌ای را می‌سازد.»

نکته مهم درسی

جمله در وجه مجهولی است و جمله پایه نشان می‌دهد که پیشنهاد و توصیه مطرح شده است، پس "should" با فعل مجهول "be spent" به کار می‌رود. در گزینه «۱» فعل "spend" در ساختار مجهول اشتباه به کار رفته است.

(گرامر)

۶۲-

(علی عاشوری)

ترجمه جمله: «معتادان فناوری دوست ندارند با مردم معاشرت کنند؛ در عوض آن‌ها ترجیح می‌دهند تنها باشند و از کار کردن با وسایلمان لذت ببرند.»

نکته مهم درسی

بعد از فعل "enjoy" فعل دوم به شکل اسم مصدر ("ing") دار به کار می‌رود.

(گرامر)

۶۳-

(میرمسیب زاهدی)

ترجمه جمله: «وقتی که داشتم اتومبیل را می‌شستم، متوجه شدم که یکی از چراغ‌های عقب سوخته بود و توانستم به‌تنهایی آن را با یک (لامپ) جدید عوض کنم.»

نکته مهم درسی

با توجه به معنی جمله، عمل سوختن لامپ یک زمان قبل از زمان گذشته اتفاق افتاده است، پس از زمان گذشته کامل با ساختار "had+p.p" استفاده می‌کنیم.

(گرامر)

۶۴-

(علی عاشوری)

ترجمه جمله: «رانندگان بهتر است در روزهای سرد و مخصوصاً در زمستان قبل از شروع به رانندگی موتور را راه بیندازند.»

- (۱) گرم کردن
(۲) چرخاندن
(۳) راه انداختن
(۴) تأمین کردن

(واژگان)

۶۵-

(علی عاشوری)

ترجمه جمله: «تام از این‌که دید خواهرش چه قدر بازی را جدی گرفته بود شگفت‌زده شد و سرانجام او (خواهرش) مدال طلا را دریافت کرد.»

- (۱) عموماً
(۲) به‌طور جدی
(۳) به‌طور مناسب
(۴) کاملاً

نکته مهم درسی

به عبارت "take something seriously" (جدی گرفتن چیزی) توجه کنید.

(واژگان)

۶۶-

(میرمسیب زاهدی)

ترجمه جمله: «روان‌شناسان معتقدند که به کودکان نباید اجازه داد تا فیلم‌هایی با صحنه‌های خشن تماشا کنند، زیرا آن‌ها ممکن است ذهن حساسشان را آلوده سازند.»

- (۱) آلوده کردن
(۲) مصرف کردن
(۳) دسترسی یافتن
(۴) در بر داشتن

(واژگان)

ترجمه متن کلوزتست:

چرا برخی افراد موی فر دارند و دیگران [موی] صاف؟ پاسخ کوتاه این است: محدودیت در گزینه‌ها. دانشمندان عنوان می‌کنند که ژن‌های به‌خصوصی از خوشه کی - ای - پی (KAP) - گروهی متشکل از ۱۶ ژن که نقشی کلیدی در شکل نهایی موی یک فرد ایفا می‌کنند، در گذر سال‌ها تغییر بسیاری کرده‌اند. مشاهدات محدود آن‌ها به گزینه‌های محیطی و به‌ویژه دما به‌عنوان یک عامل اشاره دارد. موی فر می‌تواند سر را در آب و هوای گرم خشک نگه دارد. گزینه جنسیتی نیز که توسط چارلز داروین به‌عنوان بخشی از نظریهٔ گزینه طبیعی او معرفی شده است، همچنین، ممکن است بر وجود موی فر در یک جمعیت در گذر زمان تأثیر بگذارد. به‌عبارت ساده‌تر می‌توان گفت که اگر فردی با موی فر جذاب‌تر به‌نظر می‌آید، او شانس بهتری برای انتخاب شدن به‌عنوان شوهر یا زن خواهد داشت و داشتن چنین موقعیتی به‌معنای به‌دست آوردن فرصت انتقال ژن‌های یک شخص به نسل بعدی است. در پایان، یافتن موی به‌عنوان یک پدیده که هنوز به‌طور کامل شناخته نشده است باقی می‌ماند.

۶۷-

(شهاب مهران‌فر)

- (۱) پیشنهاد دادن، گفتن، مطرح کردن (۲) تجربه کردن
(۳) شتاب کردن، دویدن (۴) به‌دست آوردن

نکته مهم درسی

دقت کنید که فعل "suggest" علاوه‌بر معنای «توصیه و پیشنهاد کردن»، در معنای «مطرح کردن یک ایده/نظریه» نیز به کار رود.

(کلوزتست)

۶۸-

(شهاب مهران‌فر)

- (۱) روان، فصیح (۲) نادر، کمیاب
(۳) اخیر (۴) کلیدی، مهم

(کلوزتست)

۶۹-

(شهاب مهران‌فر)

- (۱) بازه، گستره (۲) عامل
(۳) نگرانی (۴) اختراع

(کلوزتست)

۷۰-

(شهاب مهران‌فر)

- (۱) مانع شدن، بازداشتن (۲) ممنوع کردن
(۳) تشکیل دادن، شکل دادن (۴) در نظر داشتن، پنداشتن

(کلوزتست)

۷۱-

(شهاب مهران‌فر)

نکته مهم درسی

همان‌طور که در جمله قبل از جای خالی دیده می‌شود، با یک عبارت شرطی نوع اول (عبارت شرطی واقعی) مواجه هستیم. در چنین عبارتی، فعل جمله شرط باید در زمان حال و فعل جمله جواب شرط باید در زمان آینده ساده باشد. در میان گزینه‌ها، تنها در گزینه «۲» با ساختار آینده مواجه هستیم.

(کلوزتست)

۷۲-

(شعاب مهران‌فر)

نکته مهم درسی

با توجه به این نکته که نهاد جمله موجود یک عبارت اسمیه است که با یک "gerund" آغاز شده است، می‌توانیم آن را یک اسم مفرد در نظر بگیریم. به همین خاطر باید جای خالی را با یک فعل مفرد پر کنیم (رد گزینه «۱»). در میان عبارت قبل از جای خالی، کلمه‌ای وجود ندارد که بتواند شکل فعل مورد استفاده در جای خالی را از شکل ساده فعل به حالت "infinitive" تغییر دهد (رد گزینه «۲»). چون در عبارت بعد از جای خالی، با توضیحی اضافه درباره کلمه "opportunity" مواجه نیستیم، نیازی به استفاده از ضمیر موصولی نداریم (رد گزینه «۴»).

(کلورست)

ترجمه متن درک مطلب ۱:

اختراع لامپ‌های رشته‌ای توسط توماس ادیسون در سال ۱۸۷۹ موجب ایجاد تقاضا برای یک سوخت ارزان و به‌راحتی قابل دسترس شد که با آن مقدار زیادی از انرژی الکتریکی تولید کنند. به‌نظر می‌رسید که ذغال سنگ کافی باشد و آن سوخت نیروگاه‌های انرژی اولیه (که توسط خود ادیسون در پایان قرن نوزدهم ساخته شده بود) را فراهم کرد. از آن‌جا که نیروگاه‌های بیشتری در سراسر کشور ساخته شد، وابستگی به ذغال سنگ افزایش یافت. از زمان جنگ جهانی اول، نیروگاه‌هایی که از ذغال سنگ نیرو می‌گرفتند هر سال حدود نیمی از برق تولید شده در ایالات متحده را به خود اختصاص داده‌اند. در (سال) ۱۹۸۶، چنین نیروگاه‌هایی روی‌هم‌رفته ظرفیت تولیدی ۲۸۹ هزار مگا وات را داشتند. آن‌ها ۳۳ درصد از حدود ۹۰۰ میلیون تن ذغال سنگ استخراج‌شده در کشور را در آن سال مصرف کردند. با توجه به عدم اطمینان در رشد آینده انرژی هسته‌ای و منابع نفت و گاز طبیعی، نیروگاه‌های ذغال‌سنگ‌سوز توانستند بیش از ۷۰ درصد از انرژی الکتریسیته در ایالات متحده را تا پایان قرن تأمین کنند.

با این حال، علی‌رغم این حقیقت که ذغال‌سنگ در مدتی طولانی یک منبع برق بوده و ممکن است برای سال‌های زیادی یک (منبع) باقی بماند (ذغال‌سنگ تقریباً ۸۰ درصد ذخایر فسیلی آمریکا را تشکیل می‌دهد)، و در واقع آن هیچ‌گاه به‌عنوان سوخت فسیلی مطلوب نیروگاه‌های انرژی نبوده است. ذغال سنگ انرژی کمتری در واحد وزن نسبت به گاز طبیعی یا نفت دارد. حمل و نقل آن مشکل است و آن با بسیاری از مسائل زیست‌محیطی، از جمله باران اسیدی همراه است. هزینه حل این مشکلات زیست‌محیطی، همراه با هزینه فزاینده ساخت یک تأسیسات به‌بزرگی و پیچیدگی یک نیروگاه زغال سنگ‌سوز، از یک دیدگاه خالص اقتصادی چنین نیروگاه‌هایی را کمتر مورد توجه قرار می‌دهد.

۷۳-

(یووار علیزاده)

ترجمه جمله: «موضوع اصلی این متن چیست؟»

«نیروگاه‌های ذغال‌سنگ‌سوز از منابع مهم برق در ایالات متحده هستند و احتمالاً به این صورت باقی می‌مانند.»

(درک مطلب)

۷۴-

(یووار علیزاده)

ترجمه جمله: «از متن می‌توان استنباط کرد که ذغال سنگ منبع اصلی الکتریسیته در ایالات متحده شد، به‌خاطر این‌که ذغال‌سنگ نسبتاً فراوان و ارزان بود.»

(درک مطلب)

۷۵-

(رحمت‌الله استیری)

ترجمه جمله: «انرژی هسته‌ای در قرن بیستم کم‌اهمیت بود زیرا آن از نظر رشد در آینده قابل اعتماد نبود.»

(درک مطلب)

۷۶-

(رحمت‌الله استیری)

ترجمه جمله: «کدام‌یک از موارد زیر از متن دریافت نمی‌شود؟»
«جنگ جهانی اول بر تقاضای فزاینده ذغال‌سنگ تأثیر داشت.»

(درک مطلب)

ترجمه متن درک مطلب ۲:

تشخیص مزایای زیست‌محیطی استفاده از انرژی جایگزین و شکل‌های انرژی تجدیدپذیر کار آسانی است. با این وجود، ما باید از معایب آن نیز آگاه باشیم.

یکی از معایب (استفاده از) انرژی‌های تجدیدپذیر این است که تولید مقادیر الکتریسیته به اندازه آنچه از سوخت فسیلی سنتی تولید می‌شود، دشوار است. این به این معنا است که ما نیاز داریم مقدار انرژی که استفاده می‌کنیم را کاهش دهیم یا تجهیزات انرژی بیشتری بسازیم. آن همچنین نشان می‌دهد که بهترین راه حل برای مشکلات انرژی ما ممکن است ایجاد تعادل میان منابع مختلف انرژی باشد.

یک عیب دیگر منابع انرژی تجدیدپذیر، اطمینان در تأمین است. انرژی‌های تجدیدپذیر اغلب به آب و هوا برای منبع انرژی خود وابسته هستند. ژنراتورهای آبی برای پر کردن سد‌ها جهت تأمین آب جاری به باران نیاز دارند. توربین‌های بادی برای چرخاندن پره به باد نیاز دارند و صفحات خورشیدی برای جمع‌آوری گرما و تولید برق به آسمان صاف و آفتاب نیاز دارند. هنگامی که این منابع در دسترس نباشد، ظرفیت تولید انرژی از آن‌ها کاهش خواهد یافت. هزینه کنونی فن‌آوری‌های انرژی‌های تجدیدپذیر نیز به‌مراتب بیش از تولید سوخت‌های فسیلی سنتی است. این به این دلیل است که این فناوری جدیدی است و به همین دلیل، هزینه سرمایه بسیار بالایی دارد.

۷۷-

(یووار علیزاده)

ترجمه جمله: «کلمه "alternative" در متن که زیر آن خط کشیده شده از لحاظ معنایی به "different" «متفاوت» نزدیک‌ترین است.»

(درک مطلب)

۷۸-

(یووار علیزاده)

ترجمه جمله: «بر طبق متن، کدام‌یک از عبارات زیر غلط است؟»
«امروزه، همه مردم از انرژی تجدیدپذیر استفاده می‌کنند.»

(درک مطلب)

۷۹-

(رحمت‌الله استیری)

ترجمه جمله: «از متن می‌توان چنین برداشت کرد که انرژی تجدیدپذیر غیرقابل پیش‌بینی و از نظر مقدار محدود است.»

(درک مطلب)

۸۰-

(یووار علیزاده)

ترجمه جمله: «کدام‌یک از موارد زیر به‌بهترین حالت ساختار متن را توصیف می‌کند؟»
«معایب یک موضوع مطرح‌شده»

(درک مطلب)

پاسخ نامه

اختصاصی

بخش مشترک

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

ریاضی و آمار (۳)

-۸۱

(معمد بصیرایی)

$$a_n = \frac{14}{5} \Rightarrow \frac{3n^2 + 2}{5} = \frac{14}{5}$$

$$\Rightarrow 3n^2 + 2 = 14 \Rightarrow 3n^2 = 12 \Rightarrow n^2 = 4 \xrightarrow{n>0} n = 2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

-۸۲

(موسا عفتی)

$$a_1 = 1, a_2 = 2 + 1 = 3, a_3 = 3 + 2 + 1 = 6, \dots$$

$$\Rightarrow a_4 = 7 + 6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 28$$

تذکر: جملات این دنباله را می‌توان از جمله عمومی $a_n = \frac{n(n+1)}{2}$ محاسبه کرد.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

-۸۳

(فاطمه فویمیان)

با توجه به آن که نقاط نمودار روی یک خط قرار می‌گیرند، بنابراین از یک الگوی خطی پیروی می‌کنند، پس گزینه‌های «۱» و «۴» نادرست است. هم‌چنین:

$$a_1 = 2 \times 1 - 1 = 1$$

$$a_2 = 2 \times 2 - 1 = 3$$

$$a_3 = 2 \times 3 - 1 = 5$$

$$a_4 = 2 \times 4 - 1 = 7$$

بنابراین گزینه «۲» صحیح است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

-۸۴

(عمیرضا سموری)

بین دو عدد ۴ و ۸۸، بیست و هفت عدد قرار می‌دهیم، پس اگر ۴ را جمله اول بگیریم، ۸۸ جمله بیست و نهم می‌شود، بنابراین مجموع این ۲۹ عدد برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n)$$

$$\Rightarrow S_{29} = \frac{29}{2}(4 + 88) = \frac{29}{2} \times 92 = 1334$$

$$1334 - (4 + 88) = 1242$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

-۸۵

(معمد بصیرایی)

$$a_1 = \frac{1}{2}$$

$$a_4 = a_1 \times r^3 \Rightarrow 4 = \frac{1}{2} \times r^3 \Rightarrow r^3 = 8 \Rightarrow r = 2$$

$$\Rightarrow S_{10} = \frac{a_1 \times (r^{10} - 1)}{r - 1} = \frac{\frac{1}{2} \times (2^{10} - 1)}{2 - 1} = \frac{1023}{1}$$

$$= \frac{1023}{2} = 511.5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

-۸۶

(امیر زراندوز)

عدد ۱۶۲ جمله پنجم دنباله است، لذا داریم:

$$a_5 = a_1 r^4 \Rightarrow 162 = 2 \times r^4 \Rightarrow r^4 = \frac{162}{2} = 81$$

$$\Rightarrow r^4 = 3^4 \Rightarrow r = \pm 3$$

$$a_{17} = a_1 r^{16} = 2 \times (\pm 3)^{16} = 2 \times 3^{16}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۸۳ و ۸۵)

-۸۷

(کوروش داوری)

$$a_{n+1} = \frac{3}{2} a_n$$

$$a_2 = \frac{3}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = \left(\frac{3}{2}\right)^{2-1} \times \frac{1}{3}$$

$$a_3 = \frac{3}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{4} = \left(\frac{3}{2}\right)^{3-1} \times \frac{1}{3}$$

⋮

$$\Rightarrow a_n = \frac{1}{3} \times \left(\frac{3}{2}\right)^{n-1}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۳)

-۸۸

(مهری ملازمقانی)

$$a_n = a_1 + (n-1)d$$

$$\begin{cases} a_5 = 25 \\ a_9 = 41 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a_1 + 4d = 25 \\ a_1 + 8d = 41 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} -a_1 - 4d = -25 \\ a_1 + 8d = 41 \end{cases} \Rightarrow 8d - 4d = 41 - 25 = 16 \Rightarrow d = 4$$

$$\frac{a_1 + 8d = 41}{d = 4} \rightarrow a_1 + 32 = 41 \Rightarrow a_1 = 9$$

$$a_n = 93 \Rightarrow 93 = a_1 + (n-1) \times 4 \Rightarrow 93 = 9 + 4n - 4$$

$$\Rightarrow 88 = 4n \Rightarrow n = 22$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

-۸۹

(لیلا شاهی‌علیا)

$$a_1 = \frac{3 - 4 \times (1)}{5} = \frac{-1}{5}$$

$$a_2 = \frac{3 - 4 \times (2)}{5} = \frac{-5}{5} = -1$$

$$\Rightarrow d = a_2 - a_1 = -1 - \left(-\frac{1}{5}\right) = -1 + \frac{1}{5} = -\frac{4}{5}$$

$$\Rightarrow \frac{d}{a_1} = \frac{-\frac{4}{5}}{-\frac{1}{5}} = 4$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۴)

(مفهم بصیرایی)

-۹۴

برد تابع ثابت یک عضوی است. با توجه به زوج مرتب (۲، ۴) پس برد تابع، مجموعه {۴} است. در نتیجه:

$$a^2 + 3 = 4 \Rightarrow a^2 = 1 \Rightarrow \begin{cases} a = 1 & \text{قق ۱} \\ a = -1 & \text{قق ۲} \end{cases}$$

چون تابع f سه عضوی است، پس a=1 قابل قبول نیست.

$$a + b = 4 \xrightarrow{a=-1} -1 + b = 4 \Rightarrow b = 5 \\ \Rightarrow a - b = -1 - 5 = -6$$

(ریاضی و آمار، (۲)، تابع، صفحه‌های ۲۵، ۲۶ و ۳۲)

(عامر نصیری)

-۹۵

$$0 < \sqrt{2} - 1 < 1 \Rightarrow [\sqrt{2} - 1] = 0$$

$$\sqrt{2} + 5 > 0 \Rightarrow |\sqrt{2} + 5| = \sqrt{2} + 5$$

$$\Rightarrow f(\sqrt{2}) = |\sqrt{2} + 5| + [\sqrt{2} - 1] = \sqrt{2} + 5 + 0 = \sqrt{2} + 5$$

$$-3 < -\sqrt{2} - 1 < -2 \Rightarrow [-\sqrt{2} - 1] = -3$$

$$-\sqrt{2} + 5 > 0 \Rightarrow |-\sqrt{2} + 5| = -\sqrt{2} + 5$$

$$\Rightarrow f(-\sqrt{2}) = |-\sqrt{2} + 5| + [-\sqrt{2} - 1]$$

$$= -\sqrt{2} + 5 - 3 = -\sqrt{2} + 2$$

$$\Rightarrow f(\sqrt{2}) + f(-\sqrt{2}) = \sqrt{2} + 5 - \sqrt{2} + 2 = 7$$

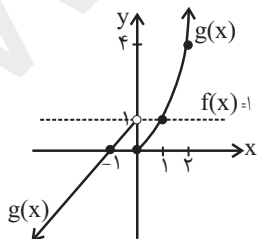
(ریاضی و آمار، (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۷ تا ۳۹)

(امیر زراندوز)

-۹۶

دو تابع را در یک دستگاه محورها مختصات رسم می‌کنیم:

$$g(x) = \begin{cases} 1+x, & x < 0 \\ x^2, & x \geq 0 \end{cases} \quad \begin{array}{l|l} x & 0 \quad -1 \\ y & 1 \quad 0 \end{array} \quad \begin{array}{l|l} x & 0 \quad 1 \quad 2 \\ y & 0 \quad 1 \quad 4 \end{array}$$

ملاحظه می‌شود که f و g یکدیگر را در یک نقطه قطع می‌کنند.

(ریاضی و آمار، (۲)، تابع، صفحه‌های ۲۵ تا ۳۳)

(کوروش داوری)

-۹۷

طبق نمودار محل برخورد خط با محورها A و B است. بنابراین:

$$m = \frac{2-0}{0-1} = -2$$

$$y - y_1 = m(x - x_1) \Rightarrow y - 0 = -2(x - 1) \Rightarrow y = -2(x - 1)$$

$$\frac{f}{g}(x) = \frac{f(x)}{g(x)} \Rightarrow -2(x - 1) = \frac{x^2 - 1}{g(x)}$$

(لیلا مایی علیا)

-۹۰

$$a_1 = A, a_2 = A + \frac{1}{20}A, a_3 = a_2 + \frac{1}{20}A, \dots$$

چون در دنباله فوق مقدار ثابت $\frac{1}{20}A$ به هر جمله قبل اضافه می‌شود،

پس دنباله مذکور دنباله حسابی با اختلاف مشترک $\frac{1}{20}A$ است.

$$a_1 = A, d = \frac{1}{20}A, a_n = 2A, S_n = 63000$$

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow 2A = A + (n-1)\frac{1}{20}A$$

$$\Rightarrow A = (n-1)\frac{1}{20}A \Rightarrow n-1 = 20 \Rightarrow n = 21$$

$$S_n = \frac{n[2a_1 + (n-1)d]}{2} \Rightarrow 63000 = \frac{21[2A + 20 \times \frac{1}{20}A]}{2}$$

$$\Rightarrow 126000 = 21 \times 2A \Rightarrow A = 3000$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

ریاضی و آمار (۲)

(مفهم بصیرایی)

-۹۱

چون ارزش گزاره شرطی نادرست است، پس مقدم درست و تالی نادرست است. در نتیجه:

$$p \equiv T, (p \wedge \sim q) \equiv F \Rightarrow (T \wedge \sim q) \equiv F \Rightarrow \sim q \equiv F \Rightarrow q \equiv T$$

پس p و q هر دو درست هستند. پس:

$$(p \wedge q) \equiv T$$

$$p \Leftrightarrow \sim q \equiv F$$

(ریاضی و آمار، (۲)، آشنایی با منطق و استلال ریاضی، صفحه‌های ۲ تا ۱۱)

(مفهم بصیرایی)

-۹۲

به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینه «۱»: اگر $c < 0$ باشد، نامساوی نادرست است، زیرا:

$$a < b \xrightarrow{c < 0} ac > bc$$

$$a = -3, b = 1 \Rightarrow \begin{cases} a < b \\ a^2 > b^2 \end{cases} \quad \text{گزینه «۲»}$$

گزینه «۳»: ممکن است c برابر صفر باشد. در این صورت a و b لزوماً با هم برابر نیستند.

گزینه «۴»: چون $a^2 + 1 \neq 0$ پس همواره می‌توان نتیجه گرفت: $b = c$

(ریاضی و آمار، (۲)، آشنایی با منطق و استلال ریاضی، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۸)

(کوروش داوری)

-۹۳

در تابع همانی، در هر زوج مرتب x و y با هم برابرند. یعنی:

$$a - 1 = 3 \Rightarrow a = 3 + 1 \Rightarrow a = 4$$

$$4 = b + 2 \Rightarrow 4 - 2 = b \Rightarrow b = 2$$

$$2 = 2c - 4 \Rightarrow 2 + 4 = 2c \Rightarrow c = \frac{6}{2} \Rightarrow c = 3$$

$$\Rightarrow \frac{a \times b}{c + 1} = \frac{4 \times 2}{3 + 1} = \frac{8}{4} = 2$$

(ریاضی و آمار، (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

۱۰۲- (فرهاد علی نژاد)
«خواب ارغوانی» و «گوشواره عرش» از آثار شعری موسوی گرمارودی و «از آسمان سبز» از مجموعه اشعار سلمان هراتی است.
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «بی‌بال پریدن» از آثار منتور قیصر امین پور است.
گزینه «۲»: «زمستان» اثر مهدی اخوان ثالث است و از آثار ادبیات انقلاب محسوب نمی‌شود.
گزینه «۳»: «ظهور» اثری منتور از علی مؤذنی است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۲، ۷۷، ۷۸ و ۸۰)

۱۰۳- (فرهاد علی نژاد)
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: «دهکده پرمال» اثر امین فقیری است.
گزینه «۲»: «شمس و طغرا» اولین رمان تاریخی فارسی است.
گزینه «۴»: عنوان سفرنامه حج آل احمد، «خسی در میقات» است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۳، ۷۴ و ۷۶)

۱۰۴- (سید علیرضا امیری)
در بیت گزینه «۴» هر دو آرایه تشبیه (آه ما مثل شمعی که سر بر عرش رسانیده است) و اغراق را دارد.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: بیت فاقد تشبیه است.
گزینه «۲»: بیت فاقد اغراق است.
گزینه «۳»: بیت فاقد تشبیه است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۸۸ و ۸۹)

۱۰۵- (عمیر مهرثی)
آرایه ابهام در سایر گزینه‌ها:
گزینه «۲»: نگران: ۱- مضطرب ۲- بیننده
گزینه «۳»: مهر: ۱- محبت ۲- خورشید
گزینه «۴»: مردم: ۱- مردمک چشم ۲- انسان
(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

۱۰۶- (سید علیرضا امیری)
بیت گزینه «۴» فاقد ابهام تناسب است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: «روان» در معنای رونده به‌کار برده شده است که در معنی دوم آن (روح و روان) با جان تناسب معنایی دارد.
گزینه «۲»: «مدام» در معنای همیشه و پیوسته به‌کار برده شده است که در معنی دوم آن (شراب) با کباب تناسب معنایی دارد.
گزینه «۳»: «مشتری» در معنای خریدار به‌کار برده شده است که در معنی دوم آن (سیاره مشتری) با آفتاب و قمر تناسب معنایی دارد.
(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

$$g(x) = \frac{(x-1)(x+1)}{-2(x-1)}$$

$$g(x) = -\frac{x+1}{2}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۴۵ تا ۵۳)

۹۸- (موسا عفتی)

وزن برحسب کیلوگرم = شاخص سلامت
مربع قد برحسب متر

$$\text{شاخص سلامت نفر اول} = \frac{55}{(1/5)^2} = 24/4$$

$$\text{شاخص سلامت نفر دوم} = \frac{60}{(1/5)^2} = 26/7 > 25$$

$$\text{شاخص سلامت نفر سوم} = \frac{50}{(1/5)^2} = 22/2$$

فقط نفر دوم اضافه وزن دارد.

$$26/7 - 25 = 1/7$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه ۶۱)

۹۹- (کورش داوری)

طبق نمودار متوجه می‌شویم که هر ۸ سال یک الگو تکرار می‌شود و در واقع هر ۸ سال یک بخش از نمودار تکرار می‌شود. با توجه به نمودار:

$$70 \xrightarrow{\text{تا}} 78, 78 \xrightarrow{\text{تا}} 86$$

$$400 \rightarrow \text{تعداد تصادفات} = 84 - 8 = 92$$

$$100 \rightarrow \text{تعداد تصادفات} = 72 - 8 = 64$$

$$\Rightarrow 400 - 100 = 300$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۵)

۱۰۰- (امیر زرانوز)

$$A \begin{vmatrix} 12 \\ 10 \end{vmatrix}, B \begin{vmatrix} 15 \\ 14 \end{vmatrix} \Rightarrow m = \frac{14-10}{15-12} = \frac{4}{3}$$

$$y - y_1 = m(x - x_1) \Rightarrow y - 10 = \frac{4}{3}(x - 12)$$

$$\xrightarrow{x=12} y - 10 = \frac{4}{3} \times 1 \Rightarrow y = \frac{4}{3} + 10 = \frac{34}{3} = 11 \frac{1}{3}$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۶۶ تا ۶۹)

علوم و فنون ادبی (۳)

۱۰۱- (فرهاد علی نژاد)

اوج سخن پروین در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی گرایش دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۶۹ تا ۷۱)

۱۱۳- (عارف‌سادات طباطبایی نژاد)
بیشترین آرایه‌ای که در بیت چهارم دیده می‌شود، استعاره است که از آرایه‌های رایج در سبک هندی نیست. در گزینه‌های دیگر اسلوب معادله، حس‌آمیزی و حسن تعلیل از آرایه‌های پر کاربرد سبک هندی‌اند.
(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه ۸۲)

۱۱۴- (سید علیرضا احمدری)
در سایر گزینه‌ها به ترتیب «کمند شوق»، «تو پادشاهی» و «درخت قامت» تشبیه فشرده هستند.
نکته مهم درسی:
در گزینه «۳» «سمع رضا» اضافه اقترانی و «گوش دل» اضافه استعاری است.
(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

۱۱۵- (همید مهرئی)
آرایه استعاره در سایر ابیات:
گزینه «۱»: «صنما» استعاره از معشوق است.
گزینه «۳»: «مخاطب قرار دادن باد صبح» استعاره و تشخیص است.
گزینه «۴»: «وداع کردن مروت» استعاره و تشخیص است.
(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

۱۱۶- (وهید رضازاده)
تشبیه: عقل به عطر / استعاره: این که عقل را قابل خرید و فروش می‌داند.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۲»: فاقد مجاز / گزینه «۳»: فاقد مجاز / گزینه «۴»: فاقد کنایه و تشبیه
(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۱۱۷- (عارف‌سادات طباطبایی نژاد)
این بیت در وزن «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» سروده شده است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: مفاعیلن مفاعیلن فعولن
گزینه «۳»: فعولن فعولن فعولن فعل
گزینه «۴»: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۱۱۸- (همید مهرئی)
وزن صحیح مصراع: مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۱۱۹- (سید جمال طباطبایی نژاد)
وزن گزینه «۴» مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن پایه‌های آوایی هر چهار خوشه «مفاعیلن» است که همسان است.
تشریح گزینه‌ها:
گزینه «۱»: مستفعلن مفاعیلن مستفعلن فعل (دولختی)
گزینه «۲»: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن (دولختی همسان)
گزینه «۳»: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (دولختی همسان)
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۱۰۷- (املان قزلق)
اختیار وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» اجازه می‌دهد به جای هجای کوتاه اول در «فعلاتن»، از هجای بلند استفاده کنیم که به «فاعلاتن» تبدیل می‌شود. در گزینه «۴» از این اختیار وزنی در رکن اول مصراع اول استفاده نشده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۸۴)

۱۰۸- (همید مهرئی)
بیت «الف»: ابدال در رکن پایانی مصراع دوم / بیت «د»: ابدال در رکن پایانی هر دو مصراع
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۸۵)

۱۰۹- (مینا توکلی نژاد)
از تو جز درد = (U - - U) آمدن فاعلاتن به جای فعلاتن
دل (U U < -U) = بلند تلفظ شدن مصوت کوتاه ضمه
جز این = حذف همزه
صل نیست = (- -) ابدال هجای ماقبل آخر
توجه: «نیست» در پایان هر دو مصراع نیز اختیار وزنی است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۱۱۰- (همید مهرئی)
سایر اختیارات شاعری بیت: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن: در رکن آغازین هر دو مصراع / ابدال: در رکن پایانی مصراع دوم / حذف همزه: حیات است < حیاتست
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۱۱- (اعظم نوری‌نیا)
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۲»: نثر کتاب مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد، گاهی ساده و گاهی دارای سجع و موازنه است.
گزینه «۳»: سلمان ساوجی در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی در سبک عراقی است.
گزینه «۴»: خواجوی کرمانی چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده است.
(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۷)

۱۱۲- (اعظم نوری‌نیا)
در شعر سبک عراقی، کم‌کم «می» جای «همی» را می‌گیرد و «در» به جای «اندر» می‌آید. همچنین واژه‌های «ایدون، ایدر، ابا، آبر و ...» هم بسیار اندک به کار می‌روند.
(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه ۳۶)

۱۲۷- (سیر ممدعلی مرتضوی)
در گزینه «۳»، توضیح «آنچه از هوای نفس یا خوشگذرانی که انسان را مشغول ساخته است!» برای کلمه «سرگرمی» صحیح است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: کسی که دیگران او را بسیار دوست می‌دارند: دوستی، عشق؛ نادرست است.
گزینه «۲»: فرد غرق‌شده‌ای که مردم او را نجات داده‌اند: نجات‌دهنده (اسم فاعل)؛ نادرست است.
گزینه «۴»: قسمت بیرونی که میوه یا نظیر آن را نگهداری می‌کند: تنه (درخت)؛ نادرست است.
(عربی (۲) و (۳)، مفهومی، ترکیبی)

۱۲۸- (ابراهیم احمدی - بوشهر)
ترجمه صورت سؤال: در کدام عبارت، معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که یاد بگیرند؟
در گزینه «۳»، حرف «ل» بر سر فعل مضارع، از نوع امر است و برای طلب معلم از دانش‌آموزان استفاده شده است. (ترجمه گزینه «۳»: دانش‌آموزان در مدرسه باید یاد بگیرند!)
(عربی (۲)، قواعد فعل، صفحه ۷۵)

۱۲۹- (هاری پولادی - تبریز)
در گزینه «۲»، مستثنی منه درون فعل «لن ننجح» است و جمع مکسر نیست. در گزینه «۱»، «الکتاب»، در گزینه «۳»، «الزملاء» و در گزینه «۴»، «الطالب» مستثنی منه و جمع مکسر هستند.
(عربی (۳)، اسلوب استثناء، صفحه‌های ۴۳ تا ۴۵)

۱۳۰- (سیر ممدعلی مرتضوی)
در گزینه «۲»، جمله منفی (لم تُرسل) و مستثنی منه نیز در جمله قبل از إلیا محذوف است، پس جمله اسلوب حصر دارد.
در سایر گزینه‌ها جمله قبل از إلیا دارای مستثنی منه است.
(عربی (۳)، اسلوب استثناء، صفحه‌های ۴۳ تا ۴۵)

تاریخ پایه

۱۳۱- (آزاده میرزایی)
در بین‌النهرین و به خصوص در میان بابلی‌ها، گاه‌شماری خورشیدی - قمری رایج بود.
(تاریخ (۱)، تاریخ‌شناسی، صفحه ۱۳)

۱۳۲- (آزاده میرزایی)
در میان تمدن‌های نخستین، تمدن چین به سبب موقعیت ویژه جغرافیای خود، کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بوده است.
(تاریخ (۱)، جوان در عصر باستان، صفحه ۴۶)

۱۳۳- (میلاد هوشیار)
در زمان محمد شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی را در بیستون ترجمه کرد.
(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۶۴)

۱۲۰- (کتاب آبی)
مفهوم بیت صورت سؤال، فراموش کردن خود و گذشتن از وجود مادی برای رسیدن به معشوق است که در گزینه «۴» نیز آمده است. در بیت گزینه «۴»، مانع وصال، وجود حجاب (یعنی خود) دانسته شده است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: مقایسه عتاب معشوق با خم سر زلف او
گزینه «۲»: سختی راه عشق
گزینه «۳»: منحصر بودن بلندمرتگی در طریق عشق
(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، صفحه ۳۹)

عربی زبان قرآن (۲) و (۳)

۱۲۱- (نوید امسکینی)
«أ تأمل»: آیا امید داری (رد گزینه ۱) / «أَنْ تَأْكُلَ»: که بخوری / «مَنْ ثَمَرَ هَذِهِ الشَّجَرَةَ»: از میوه این درخت (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «و هي لا تثمر إلیا مرة واحدة»: در حالی که فقط یک مرتبه میوه می‌دهد، در حالی که جز یک بار میوه نمی‌دهد (رد سایر گزینه‌ها) / «فی حیاتها»: در زندگی‌اش (رد گزینه ۳)
(عربی (۳)، ترجمه، صفحه ۳۹)

۱۲۲- (ولی بریمی - اهر)
«تعلم»: می‌دانیم / «أَنْ»: که (رد گزینه ۱) / «هذه مباراة مُهمّة»: این مسابقه مهمتی است (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «یمتلی الملعب»: ورزشگاه پُر می‌شود (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «المُتفرّجین»: تماشاچیان
نکته: به نحوه ترجمه اسم‌های دارای «ال» و بدون «ال» پس از اسم‌های اشاره دقت کنیم: («هذه المباراة مُهمّة»: این مسابقه، مهم است / «هذه مباراة مُهمّة»: این مسابقه‌ای مهم است یا این مسابقه مهمتی است)
(عربی (۲)، ترجمه، ترکیبی)

۱۲۳- (ابراهیم احمدی - بوشهر)
«تفتّش» فعل مضارع مجهول به معنای «جستجو می‌شود» است.
(عربی (۲)، ترجمه، ترکیبی)

۱۲۴- (سیر ممدعلی مرتضوی)
«فقط علی... إلیا علی، إلیما علی» (رد گزینه ۱) / «در سخت‌ترین روزها»: فی أصعب الأیام (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «برادرش»: أخاه / «کمک می‌کند»: یُساعد
(عربی (۳)، ترجمه، ترکیبی)

۱۲۵- (فاطمه منصورفاکی)
«مُحجّف» اسم مفعول است و عین الفعل آن فتحه می‌گیرد. هم‌چنین در زبان عربی، «طازج» صحیح است.
(عربی (۲) و (۳)، ضبط حرکات، ترکیبی)

۱۲۶- (سیر ممدعلی مرتضوی)
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: «مصدره: تکلم» نادرست است. «مصدره: تکلم» (از باب تفعّل) صحیح است.
گزینه «۳»: «جمع سالم للمؤنث» نادرست است. «جمع مکسر» صحیح است.
گزینه «۴»: «مجرور...» نادرست است. «مضاف الیه» صحیح است.
(عربی (۲)، تحلیل صرفی و ممل اعرابی، صفحه ۴)

جغرافیای پایه

۱۴۱- (خاطمه سقایی)

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود که جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری موضوعات را مطالعه و بررسی کند.

(جغرافیای ایران، جغرافیا چیست؟، صفحه ۷)

۱۴۲- (خاطمه سقایی)

توده‌های کوهستانی سهند و سیلان، بر اثر فعالیت‌های آتش‌فشانی در منطقه کوهستانی آذربایجان به وجود آمده‌اند.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۲۳)

۱۴۳- (آرزو میرزایی)

الف) شهرستان ب) دهستان ج) بخش

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه ۷۳)

۱۴۴- (آرزو میرزایی)

علت نادرستی گزاره‌ها:

الف) اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند.

ج) ممکن است نقش سکونتگاه‌ها در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه ۸۴)

۱۴۵- (آرزو میرزایی)

آب‌وهوای خشک و آب‌وهوای قطبی (بسیار سرد) با کمبود بارش مواجه هستند و در آب‌وهوای خشک اختلاف دما زیاد است.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۲۸)

۱۴۶- (خاطمه سقایی)

حس ملی‌گرایی تا وقتی مورد تأیید است که به مبین‌پرستی افراطی (ناسیونالیسم) یا برتری‌جویی یک ملت نسبت به دیگر ملت‌ها و نادیده‌گرفتن حقوق آن‌ها نینجامد.

(جغرافیا (۲)، نواحی سیاسی، صفحه ۱۳۷)

۱۴۷- (قارچ از کشور ۹۸)

اشکال فرسایش کاوشی (ناشی از حفر مواد) در سواحل عبارت‌اند از: ستون‌های سنگی دریایی، غارها و طاق‌های دریایی. اشکال فرسایش تراکمی (ناشی از رسوب‌گذاری مواد) نیز عبارت‌اند از: آب‌سنگ‌ها و جزایر مرجانی، باتلاق‌ها و زبان‌ها یا دماغه‌ماسه‌ای.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۵۰)

۱۴۸- (آرزو میرزایی)

بیشتر مزارع تک‌محصولی (پلانتیشن‌ها) نواحی استوایی در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات به نواحی مختلف جهان استفاده کرد.

(جغرافیا (۲)، نواحی انسانی، صفحه ۹۲)

۱۳۴- (آرزو میرزایی)

حکومت ماد در زمان فرمانروایی هووخشتر، سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید. آستیگ پسر و جانشین وی بود.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۸۲)

۱۳۵- (اسرا مرادی)

از گزارش‌های مورخان معلوم می‌شود که در زمان هخامنشیان، قصه‌های متعددی به زبان فارسی باستان وجود داشته و مردم، آن‌ها را از حفظ می‌خوانده‌اند. از آن جمله است، «هزار افسان» که داستان مشهور «هزار و یک شب» بر اساس آن شکل گرفته است.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۳۸)

۱۳۶- (اسرا مرادی)

تاریخ‌نگاری روایی به نوعی از تاریخ‌نگاری گفته می‌شود که مورخ، روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با ذکر اسناد ذکر می‌کند.

(تاریخ (۲)، تاریخ‌شناسی، صفحه ۱۷)

۱۳۷- (اسرا مرادی)

یکی از رویدادهای مهم تاریخ اسلام در دوران خلفای نخستین، لشکرکشی اعراب مسلمان به سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره عربستان بود. در نتیجه این لشکرکشی‌ها که از اواخر خلافت ابوبکر آغاز شد و تا پایان خلافت عثمان بدون وقفه ادامه یافت، سرزمین‌های ایران، شام و مصر فتح شد و اسلام به تدریج در آن سرزمین‌ها گسترش پیدا کرد.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۴۸)

۱۳۸- (اسرا مرادی)

پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان، این پیروزی را فتح‌الفتوح نامیدند.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۸۳)

۱۳۹- (اسرا مرادی)

در نیمه نخست قرون وسطا به دلیل افول شهرها، فعالیت‌های علمی و فرهنگی، کساد و بی‌رونق شده و عمده آموزش به تربیت کشیشان و مبلغان مذهبی اختصاص یافت.

(تاریخ (۲)، اروپا در قرون وسطا و عصر بریز، صفحه ۱۷۱)

۱۴۰- (اسرا مرادی)

دستاوردهای رنسانس: ۱- گسترش اندیشه اومانیست ۲- تحولات علمی ۳- اکتشافات جغرافیایی و شروع استعمارگری اروپاییان ۴- جنبش اصلاح دین و نهضت پروتستان

(تاریخ (۲)، اروپا در قرون وسطا و عصر بریز، صفحه‌های ۱۷۶ تا ۱۸۴)

۱۵۴- (معمربراهیم مازنی)

جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند؛ از این رو با ارزش‌زدایی و معنازدایی از قدرت، آن را به عنوان یک پدیدهٔ خنثی و فاقد معنا، مطالعه می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۶)

۱۵۵- (معمربراهیم مازنی)

تشریح موارد نادرست:

- انقلاب‌های رنگین، درصدد براندازی حکومت‌های مخالف غرب هستند.
- قدرت سخت، همواره به صورت آشکار اعمال می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۰)

۱۵۶- (مبیناسارات تاپیک)

رویکرد سوم معتقد است که در رویکرد اول، نقطهٔ آغاز رقابت و در رویکرد دوم نقطهٔ پایان رقابت، عادلانه نیست. هر دو رویکرد به دلیل ناعادلانه بودن، با فطرت انسانی سازگار نیستند و در نتیجه به شکست می‌انجامند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۱ تا ۷۴)

۱۵۷- (ارغوان عبدالملکی)

برخی تفاوت‌ها، تفاوت‌های اسمی نامیده می‌شوند و نمی‌توان افراد را بر اساس این تفاوت‌ها، رتبه‌بندی کرد. مثلاً برخی افراد سفیدپوست و برخی رنگین‌پوست هستند.

برخی تفاوت‌ها مانند تفاوت در قد، هوش، ثروت و تحصیلات، تفاوت‌های رتبه‌ای نامیده می‌شوند و می‌توان افراد را براساس این تفاوت‌ها، رتبه‌بندی کرد. نابرابری‌ها، خود دوگونه‌اند؛ برخی نابرابری‌ها، طبیعی هستند؛ مانند نابرابری افراد در قد و ضریب هوشی، اما برخی نابرابری‌ها مانند نابرابری در تحصیلات و ثروت، اجتماعی‌اند؛ یعنی در جامعه ایجاد می‌شوند. برای مثال میزان تلاش افراد یا موقعیت خانوادگی که در آن متولد شده‌اند، آن‌ها را از نظر رتبه نابرابر می‌سازد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۶۹)

۱۵۸- (مبیناسارات تاپیک)

گزینهٔ «۱»: هر دو عبارت صحیح است.

گزینهٔ «۲»: هیچ حقایق و فضایل را کشف نمی‌کند تا بر اساس این حقایق و فضایل به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد. همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند.

گزینهٔ «۳»: معتقد است گاهی جهان اجتماعی و ساختارهای آن که به دست خود انسان‌ها ایجاد شده‌اند، سازندگان خود را زیر سلطه درمی‌آورند - هدف آن انتقاد از وضع موجود برای رسیدن به وضع مطلوب است.

گزینهٔ «۴»: برخلاف رویکرد تفسیری کم‌توجهی به ساختارهای اجتماعی و تأثیر آن‌ها بر زندگی انسان را درست نمی‌دانند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۶ تا ۷۸)

۱۴۹- (فاطمه سقایی)

اگر ارزش صادرات یک کشور بیشتر از واردات آن باشد، موازنهٔ تجاری، مثبت است. از جمله اقداماتی که کشورها برای کاهش تأثیرات منفی تجارت خارجی بر صنایع و اقتصاد خود انجام می‌دهند تا به رونق و توسعهٔ اقتصادی دست یابند، وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی، تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی تجاری منطقه‌ای، محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره‌های زمانی خاص و ایجاد مناطق آزاد تجاری است.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۱۰۸)

۱۵۰- (قارچ از کشور ۹۸)

عبارت گزینهٔ «۲» از عوامل مؤثر در انتخاب یک مکان به‌عنوان پایتخت است و ویژگی کانون سیاسی یک کشور محسوب نمی‌شود.

(جغرافیا (۲)، نوامی سیاسی، صفحه‌های ۱۳۵ و ۱۳۶)

جامعه‌شناسی (۳)

۱۵۱- (معمربراهیم مازنی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: درست - نادرست (قدرت مقبول نیاز به پذیرش دیگران دارد).
درست

گزینهٔ «۳»: نادرست (مربوط به قدرت فردی است). - درست - درست

گزینهٔ «۴»: درست - درست - نادرست (مربوط به قدرت سخت است).

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۹)

۱۵۲- (معمربراهیم مازنی)

در نظام جمهوری اسلامی، قوانین و مقررات اجتماعی، با عقل و وحی، شناخته و معین می‌شوند.

فازابی ملاک دین‌مداری یا دینامداری را بر ملاک‌های ارسطو برای تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی افزود.

هر جهان اجتماعی آرمان‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای دارد و نمی‌تواند بدون سیاستی مناسب، به آرمان‌ها و ارزش‌های خود دست یابد.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۰، ۶۲ و ۶۳)

۱۵۳- (معمربراهیم مازنی)

- مونارشی (حکومت فرد بر اساس فضیلت)، آریستوکراسی (حکومت اقلیت بر اساس فضیلت) ← وجه اشتراک: روش حکومت (حکومت بر مبنای فضیلت)

- جمهوری (حکومت اکثریت بر اساس فضیلت)، دموکراسی (حکومت اکثریت بر اساس خواست و میل حاکم) ← تفاوت: روش حکومت

- الیگارشی (حکومت اقلیت بر اساس میل و خواست حاکم)، دموکراسی (حکومت اکثریت بر اساس خواست و میل حاکم) ← وجه اشتراک: روش حکومت

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۲)

۱۵۹-

(مبیناسارات تاپیک)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عبارت اول نظریه رویکرد سوم است، عبارت دوم نظریه رویکرد اول است، عبارت سوم نظریه رویکرد دوم است.
گزینه «۳»: عبارت اول نظریه رویکرد اول است، عبارت دوم نظریه رویکرد سوم است، عبارت سوم نظریه رویکرد اول است.
گزینه «۴»: عبارت اول نظریه رویکرد اول است، عبارت دوم نظریه رویکرد سوم است، عبارت سوم نظریه رویکرد دوم است.

(پایه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۱ تا ۷۵)

۱۶۰-

(کنکور سراسری ۹۸)

در دیدگاه مخالفان قشریندی (مدل کمونیستی)، اگر مالکیت خصوصی از بین برود، دیگر طبقه پایین نخواهیم داشت. بنابراین باید سعی نمود مالکیت خصوصی لغو شود.

در دیدگاه طرفداران عدالت اجتماعی، دولت تلاش می‌کند برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیری بیندیشد؛ مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند.

اندیشمندانی که مخالف قشریندی هستند (مدل کمونیستی)، معتقدند نابرابری‌های اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست، بنابراین به‌دست انسان‌ها پدید آمده است و تداوم یا تغییر آن نیز به‌دست انسان‌هاست.

(پایه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

جامعه‌شناسی (۲)

۱۶۱-

(آریتا بیدقی)

جامعه جهانی که از طریق روابط بین کشورهای مختلف شکل می‌گرفت، به‌گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۵۶)

۱۶۲-

(آریتا بیدقی)

«مارکس» در نیمه دوم قرن نوزدهم لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. «آیزایا برلین»، نظریه‌پرداز سیاسی مدافع لیبرالیسم است، اما در کتاب درسی، نام او در بحث مربوط به نقد مفاهیم لیبرالیسم اولیه ذکر شده است. افتراق مارکس و برلین در رویکردشان به لیبرالیسم است.

سوسیالیسم و کمونیسم، در مقابل فردگرایی لیبرال، دو رویکرد جامعه‌گرا هستند. سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است، ولی برخلاف سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند، ولی کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.

بلوک شرق و بلوک غرب، با این‌که از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند، به فرهنگ واحدی تعلق داشتند؛ یعنی هر دو بلوک، درون فرهنگ غرب قرار داشتند.

(پایه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۷۶، ۷۷ و ۷۹)

۱۶۳-

(پارسا هبیبی)

تشریح گزاره‌های نادرست:

- غلبه نظامی، همواره گسترش فرهنگی فاتحان را به دنبال نمی‌آورد.
- افراد در جامعه تغلب، دوست دارند بر تک‌تک مردم جامعه خود نیز چیره شوند، ولی از آن‌جا که در یک جامعه، مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ جهانی، صفحه‌های ۱۹ و ۲۰)

۱۶۴-

(مبیناسارات تاپیک)

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: رسول خدا (ص) پس از سیزده سال دعوت و مقاومت در برابر فشارهای نظام قبیله‌ای عرب، حکومت اسلامی را تشکیل داد و طی ده سال حکومت، موانع سیاسی پیش روی اسلام در شبه‌جزیره عربستان را از بین برد.
گزینه «۲»: غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند، مانع از آن می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به‌طور کامل آشکار شود.

گزینه «۳»: فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس، به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود. این ارزش‌ها در دوران خلافت، دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعه اسلامی را بر اساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ جهانی، صفحه‌های ۲۸ و ۲۹)

۱۶۵-

(مبیناسارات تاپیک)

پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است ← سکولاریسم

به معنای اصالت انسان دنیوی و این جهانی است ← اومانیزم
بر بعد معنوی و آسمانی انسان تأکید می‌کند ← هنر قرون وسطی
بی‌توجهی به سلوک‌های معنوی و مکاشفات و مشاهدات الهی انسان ← ادبیات مدرن

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۱۶۶-

(مبیناسارات تاپیک)

حقوق بشر: بر مبنای اندیشه اومانیزمی است و صورت دنیوی و این جهانی دارد.

حقوق فطری انسان: مبتنی بر فطرت الهی انسان است و صورت معنوی و آسمانی دارد.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)

۱۶۷-

(مبیناسارات تاپیک)

تشریح گزاره‌های نادرست:

در فرهنگ اساطیری یونان و روم، خداوندگاران متکثر پرستیده می‌شدند اما فرهنگ مسیحیت، با دعوت به توحید شکل می‌گیرد.

آناپاتیست‌ها گروهی از پروتستان‌هایی بودند که به مخالفت با جریان‌های دنیاگرایانه‌ای پرداختند که از دوران رنسانس پدید آمده بود.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

(مؤید پیرسینلو)

۱۷۲-

طبق نظر فیلسوفان الهی، توانایی بشر در ساختن مفاهیم کلی، خود پرتوی از همان عقل مجرد است. می‌دانیم که نسبت‌های چهارگانه میان دو مفهوم کلی برقرار می‌شود. پس از نظر این فیلسوفان تا عقل مجرد نباشد مفهوم کلی ساخته نخواهد شد و می‌دانیم تا مفهوم کلی نباشد، نسبت‌های چهارگانه برقرار نخواهد شد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: انسان بالقوه توانایی رسیدن به مرتبه عقل مجرد را دارد. یعنی می‌تواند برسد. ولی بالفعل ندارد. یعنی به صورت طبیعی و عادی هنوز به آن مرتبه نرسیده است. مثل دانه سببی که بالقوه می‌تواند درخت سیب شود ولی هنوز نشده است.

گزینه «۲»: علم عقول از طریق استدلال نیست، بلکه حقایق را شهود می‌کنند و نیازی به استفاده از استدلال ندارند.

گزینه «۳»: عقول را با حواس ظاهری نمی‌توان درک کرد. خواه با چشم مسلح (با ابزار مانند تلسکوپ و ...) و خواه با چشم غیرمسلح (بدون ابزار).

(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۱)، صفحه ۵۰)

(نیما پوهاری)

۱۷۳-

ارسطو استدلال تجربی را از استدلال عقلی محض جدا کرد و کاربرد هر کدام را روشن ساخت. قائل بودن ارسطو به استدلال عقلی محض که از استدلال تجربی مجزا است با نظر بیکن که در گزینه «۲» ذکر شده است تقابل دارد.

(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۱)، صفحه ۵۳)

(نیما پوهاری)

۱۷۴-

در ابتدای رنسانس که تحولات اجتماعی و فکری معمولاً در تقابل با حاکمیت کلیسا رقم می‌خورد، عقل جایگاه ممتازی پیدا کرد و یگانه معیار و مرجع درستی و نادرستی افکار و عقاید تلقی شد.

(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۱)، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

(نیما پوهاری)

۱۷۵-

فیلسوفان گذشته مانند ارسطو و ابن‌سینا، عقیده داشتند که عقل این مفاهیم فلسفی را از واقعیت گرفته و انتزاع کرده است اما کانت معتقد بود که این مفاهیم ساختار ذهن انسان‌اند و عقل و ذهن، اشیای خارجی را در این ساختار درک می‌کند. این بیان کانت، تحولی عظیم در کارکرد عقل به وجود آورد و عقل را به عنوان ابزار شناخت واقعیات خارجی، به امری بدل کرد که مفاهیم «ذهنی» را شناسایی می‌کند.

اوگوست کنت در قرن نوزدهم با تأثیرپذیری از دیدگاه کانت درباره عقل، به طور کلی عقل فلسفی و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند. او گفت که فیلسوفان، دستگاهی فلسفی از جهان ارائه می‌دهند ولی حقیقتاً این دستگاه، ناظر بر واقعیت نیست بلکه بر ساخته ذهن آنان و حاصل تأملات ذهنی است.

(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۱)، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

(مبینا سادات تاییک)

۱۶۸-

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. بر اساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند، به این ترتیب که با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد.

(پایه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۵۰، ۸۶ و ۸۷)

(آریتا بیرقی)

۱۶۹-

وجود پایگاه نظامی آمریکا در ژاپن ← استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ در نتیجه زوال تدریجی قدرت کلیسا ← پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار

مواجهه فرهنگ غرب با فرهنگ اسلامی ← چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی (پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۵، ۵۶، ۵۷ و ۵۹)

(فارج از کشور ۹۸)

۱۷۰-

- حکومت منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی، استبداد استعماری را به‌دنبال داشت. استبداد استعماری به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عمل کردن مطابق منافع این کشورها، استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می‌ساخت و مقاومت‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود را نیز سرکوب می‌کرد.

- انقلاب‌های آزادی‌بخش در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می‌شدند ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند.

- لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت.

(پایه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۷۶، ۱۱۰ و ۱۱۹)

فلسفه دوازدهم

(نیما پوهاری)

۱۷۱-

عقل توانمندی‌ای است که به کمک آن استدلال می‌کنیم و از این طریق به دانش‌ها و حقایقی دست می‌یابیم. این تعریف که می‌توان آن را جامع‌ترین تعریف‌ها به شمار آورد، عموم استدلال‌ها، اعم از تجربی، ریاضی، فلسفی، کلامی، فقهی، اخلاقی و حقوقی را که در حوزه عقل نظری و عقل عملی قرار دارند، فرامی‌گیرد و شامل می‌شود.

(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۱)، صفحه‌های ۳۹ و ۵۰)

۱۸۲- (فاطمه سادات شریف زاده)
گزینه «۱»: دل و دماغ به معنای اصلی خود به کار نرفته، بلکه به معنای حوصله کار کردن است و هر جا کنایه به کار رود با دلالت التزامی مواجهیم.
گزینه «۲»: یعنی قسمتی از خانه را جارو کردم، بنابراین دلالت تضمینی است.
گزینه «۳»: صاحب قلم، منظور قدرت نگارش است، بنابراین دلالت التزامی است.
گزینه «۴»: منظور از کلاس، همه دانش آموزان کلاس است. لفظ کلاس در معنای اصلی به کار نرفته و دلالت التزامی است.
(منطق، لفظ و معنا، صفحه ۱۶)

۱۸۳- (فرهاد قاسمی نژاد)
میان موضوع و محمول در قضایای موجبه جزئی سه رابطه امکان تحقق دارد.
موجبه جزئی: سه رابطه (تساوی، عموم و خصوص مطلق و من وجه)
موجبه کلی: دو رابطه (تساوی و عموم و خصوص مطلق)
سالبه کلی: یک رابطه (تباین)
سالبه جزئی: دو رابطه (تباین و عموم و خصوص من وجه)
(منطق، ترکیبی، صفحه‌های ۲۴، ۲۵ و ۶۳)

۱۸۴- (مهیر پیرسینلو)
(۱) هر کار نیکی صدقه است. (متضاد): (۲) هیچ کار نیکی صدقه نیست. (عکس مستوی): (۳) هیچ صدقه‌ای کار نیک نیست.
دقت شود وقتی می‌خواهیم نام نسبت را بفهمیم باید مراحل را از آخر به اول بنویسیم: عکس مستوی متضاد
یعنی قضیه (۳)، عکس مستوی متضاد قضیه (۱) است.
(منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۶ تا ۷۲)

۱۸۵- (فاطمه سادات شریف زاده)
گزینه «۱»: متضاد و کاذب
گزینه «۲»: نقیض و کاذب
گزینه «۳»: عکس مستوی، اما ایهام انعکاس رخ داده چون موجبه کلیه را به موجبه جزئی منعکس نکرده است.
گزینه «۴»: متداخل و صادق - در تداخل اگر قضیه کلی صادق باشد جزئی آن نیز صادق خواهد بود.
(منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۶ تا ۷۲)

۱۸۶- (نیما پواهری)
در شکل اول حد وسط در مقدمه اول محمول و در مقدمه دوم موضوع است. اگر مقدمه اول موجب باشد علامت محمول در آن منفی می‌شود. اگر مقدمه دوم جزئی باشد علامت موضوع در آن منفی می‌شود. پس حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد و قیاس نامعتبر است.
(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۷، ۸۰ و ۸۱)

۱۷۶- (فرهاد قاسمی نژاد)
از دیدگاه فلاسفه اسلامی در درستی و نادرستی یک دانش فقط استدلال است که داور می‌کند.
(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۲)، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۸)

۱۷۷- (نیما پواهری)
فیلسوفان مسلمان، روشن‌تر و دقیق‌تر از هراکلیتوس و افلاطون مرتبه‌ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده‌اند. آنان اولین مخلوق خدا را عقل می‌دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده‌اند. این موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت‌اند و فیض خداوند از طریق آن‌ها به عوالم دیگر می‌رسد (نه بدون واسطه)، عالم عقول را تشکیل می‌دهند.
(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۲)، صفحه ۵۹)

۱۷۸- (نیما پواهری)
میان عقول ده‌گانه رابطه علت و معلول حاکم است و سایر عقول به ترتیب از عقل اول پدید آمده‌اند؛ پس بین آن‌ها رابطه طولی برقرار است. اولین موجود در سلسله عقول عقل اول است (خداوند آفریننده عقول است نه جزئی از آن‌ها).
(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۲)، صفحه ۵۹)

۱۷۹- (نیما پواهری)
تجربه وحی یا شهود وحیانی - که عالی‌ترین نوع شهود است - به پیامبران الهی اختصاص دارد؛ نه معرفت وحیانی. انبیای الهی از این طریق به برترین دانش‌ها و معارف دست می‌یابند و آن دانش‌ها را در اختیار انسان‌های دیگر قرار می‌دهند. انسان‌ها با تدبیر عقلانی در منابع و بهره‌گیری از معارف پیامبران می‌توانند از شناخت و معرفت وحیانی بهره‌مند گردند.
(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۲)، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۲)

۱۸۰- (فاطمه سادات شریف زاده)
ما انسان‌ها چون توانمندی‌های عقلی محدود و متفاوتی داریم، ممکن است از استدلال عقلی درست استفاده نکنیم و به نتیجه‌های نادرست و اشتباه برسیم.
(فلسفه (۲)، عقل در فلسفه (۲)، صفحه ۶۲)

منطق

۱۸۱- (فاطمه سادات شریف زاده)
در تصدیق حکم و قضاوت وجود دارد و در تصور وجود ندارد. جملات انشایی و جملاتی که به پایان نرسیده‌اند و ناکامل‌اند تصور محسوب می‌شوند.
گزینه «۱»: تصور - تصور
گزینه «۲»: تصور - تصور
گزینه «۳»: تصدیق - تصور
گزینه «۴»: تصدیق - تصدیق
(منطق، منطق ترازوی اندیشه، صفحه ۷)

۱۹۲- (نیما پواهری)
از نظر پارمنیدس، هستی و وجود حقیقتی ثابت دارد، نه در حال حرکت و شدن (رد گزینه‌های ۱ و ۴). پس اگر چیزی از وجود به وجود آید، در این صورت قبلاً هست (تأیید گزینه ۳) و از هیچ، هیچ چیز به وجود نمی‌آید (رد گزینه ۲).

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۱۹ و ۲۱)

۱۹۳- (فرهاد قاسمی نژاد)
فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایه توهّم، تخیل، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه ۲۸)

۱۹۴- (فاطمه سادات شریف‌زاده)
سقراط می‌گفت کسی که به راه درستی دست یافت و آن را در پیش گرفت، هرگز نباید از خطر هراسی به دل راه دهد. البته سایر گزینه‌ها هم مصداق دستیابی به راه درست هستند که در گزینه «۲» کامل‌تر بیان شده است.

(فلسفه یازدهم، زندگی بر اساس اندیشه، صفحه ۳۵)

۱۹۵- (فرهاد قاسمی نژاد)
عقل در عین حال که یکی از ابزارهای شناخت است، خودش مستقلاً منبع شناخت و معرفت نیز می‌باشد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

۱۹۶- (نیما پواهری)
می‌دانیم که معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکاء بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی رسید.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فلاسفه اسلامی معرفت شهودی و وحیانی را نیز قبول دارند و هر کدام را در جای خود مفید می‌دانند. (نه در همه مواضع)

گزینه «۲»: عقل و حس و نیز شهود و وحی هر کدام در جایگاه خود اعتبار دارند.

گزینه «۳»: توجه شود که هرچند همه این روش‌ها معتبر هستند، اما این بدین معنی نیست که با انتخاب هر کدامشان به تنهایی بتوانیم به معرفت فلسفی دست یابیم. بلکه در تداوم و تکمیل هم هستند. (نکته مهم: اعتبارشان مستقل است نه کارکردشان)

(فلسفه یازدهم، گاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۵۶)

۱۸۷- (فاطمه سادات شریف‌زاده)
گزینه «۱»: متداخل قضیه: «بعضی ج ب نیست»؛ که با مقدمه اول شرط سوم اعتبار قیاس را ندارد. علامت محمول نتیجه مثبت است که در مقدمه دوم دارای علامت منفی است، لذا نامعتبر است.

گزینه «۲»: متضاد قضیه: «هر ج ب است»؛ که با مقدمه اول شرط دوم اعتبار قیاس را ندارد. یعنی حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد، لذا نامعتبر است.

گزینه «۳»: نقیض قضیه: «هیچ ج ب نیست»؛ هر سه شرط اعتبار قیاس را داراست لذا تنها این گزینه معتبر است.

گزینه «۴»: عکس قضیه: «بعضی ج ب است»؛ که با مقدمه اول شرط دوم اعتبار قیاس را ندارد. یعنی حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد، لذا نامعتبر است. (منطق، ترکیبی اقسام قضایا و قیاس اقترانی، صفحه‌های ۶۶ تا ۷۲ و ۸۱)

۱۸۸- (نیما پواهری)
نمی‌شود همزمان دو قضیه «علی نمره بالای ۱۷ بگیرد» و «علی قبول نشود» با هم صادق باشند. نمی‌شود هم نمره بالای ۱۷ گرفت و هم مردود شد (یعنی زیر ۱۰ گرفت) اما ممکن است همزمان دو قضیه با هم کاذب باشند، یعنی نمره بالای ۱۷ نگیرد و مردود نیز نشود (مثلاً ۱۵ بگیرد).

گزینه «۱» منفصل حقیقی است و در گزینه‌های «۲» و «۴» اصلاً انفصال برقرار نیست.

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه ۹۱)

۱۸۹- (فرهاد قاسمی نژاد)
مقدمه دوم اگر سالبه باشد و مقدم هم سالبه باشد از وضع مقدم، وضع تالی نتیجه می‌شود (اگر باران نیارد، رود دجله خشک می‌شود. باران نیارید. رود دجله خشک می‌گردد). اگر مقدمه دوم سالبه باشد و تالی موجه باشد از رفع تالی، رفع مقدم نتیجه می‌شود (اگر باران نیارد، رود دجله خشک می‌شود. رود دجله خشک نیست. باران باریده است).

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۹۳ و ۹۵)

۱۹۰- (فاطمه سادات شریف‌زاده)
در گزینه «۳» مغالطه مسموم کردن چاه به کار رفته است چون صفت ناشایستی را نسبت داده، در صورتی که در مغالطه کوچک‌نمایی بدون ذکر دلیل سعی در مخفی کردن حقیقتی هستیم.

(منطق، سنسگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۹ تا ۱۱۲)

فلسفه یازدهم

۱۹۱- (مجید پیرسینلو)
باید توجه داشت که مسائل فلسفی را با استفاده از روش عقلی و استدلالی باید بررسی کرد و از طریق حواس یا آزمایش یا جست‌وجو در طبیعت نمی‌توان حل کرد. یکی از این مسائل فلسفی، آغاز داشتن یا نداشتن عالم طبیعت است که با دانش زمین‌شناسی نمی‌توان به پاسخ درست آن رسید. بنابراین در اینجا بیشترین خطای ما در روش‌شناسی است.

(فلسفه یازدهم، پیستی فلسفه، صفحه ۹۱)

۲۰۲- (موسا عفتی)
پاسخ‌های هیجانی در برابر فشار روانی عبارت‌اند از: اضطراب، خشم، ترس، نگرانی
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شنیدن صدا، احساس است.

گزینه «۳»: جیغ کشیدن، پاسخ رفتاری است.

گزینه «۴»: افزایش ضربان قلب، پاسخ فیزیولوژیک است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۱۹۷)

۲۰۳- (فرهاد قاسمی نژاد)
ناتوانی در حل مسئله، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که
ناکامی نام دارد.

تعارض بین دو امر خواستنی و ناخواستنی را اصطلاحاً تعارض گرایش-
اجتناب می‌نامند.

(روان‌شناسی، ترکیبی، صفحه‌های ۱۳۰ و ۱۵۲)

۲۰۴- (سوقیا فرقی)
اگر نمره بدست آمده بین ۳۰ تا ۴۹ باشد، فرد در برابر فشار روانی،
آسیب‌پذیر است (نه جداً آسیب‌پذیر).

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۱۹۴)

۲۰۵- (مهدی‌ابراهیم مازنی)
رستن به معنای آمادگی زیستی است، مانند آمادگی زیست‌شناختی و
طبیعی برای گرفتن توپ یا امکان جمله‌سازی کودک در دو سالگی که
مبتنی بر یک نقشه ژنتیکی است. اما یادگیری فرایندی است که بر اساس
تجربه (رفتاری، شناختی) به وجود می‌آید؛ مانند تسلط بر زبان انگلیسی که
نیاز به آموزش و تمرین دارد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۰ تا ۴۲)

۲۰۶- (میناسارات تاپیک)
در هنگام مطالعه و در یادگیری مطالب ممکن است مشکلاتی ایجاد شود؛
موضوع مورد مطالعه انتخاب نشود (عدم توجه) و یادگیری مطلب صورت
نگیرد ← عدم تمرکز (زهر)

انجام دادن تکالیف هم‌زمان، کارایی توجه را کاهش می‌دهد ← عدم توجه (مریم)

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۷۳ و ۸۸)

۲۰۷- (مهدی‌ابراهیم مازنی)
عبارت مردم کالایی را بیشتر تأیید می‌کنند که برای آن پول بیشتری داده
باشند، بیانگر ناهماهنگی شناختی نمی‌باشد. زیرا در این مثال رفتار فرد با
باورش هماهنگ است.

(روان‌شناسی، انگیزه و انگیزش، صفحه‌های ۱۶۹ و ۱۷۰)

۲۰۸- (موسا عفتی)
تصمیم‌گیری، عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان است و
آخرین مرحله آن، بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۱۹۷- (فاطمه سارات شریف‌زاده)
از نظر کانت، معرفت حاصل همکاری عقل و حس است و انسان آنچه را که
از طریق حس به او می‌رسد در قالب مفاهیم قرار می‌دهد و درک می‌کند.
(رد گزینه‌های ۲ و ۴) دکارت بر عکس بیکن معتقد بود انسان به طور ذاتی
معرفت‌هایی دارد که آن‌ها را با عقل درک می‌کند، مانند اعتقاد به نفس
مجرد و وجود خدا. (رد گزینه ۱)

(فلسفه یازدهم، گاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۵۷)

۱۹۸- (فرهاد قاسمی نژاد)
این جریان فکری نیز در اصل مبتنی بر تجربه‌گرایی است ولی معتقدند ما بر
خلاف دیگر تجربه‌گرایان به دنبال کشف واقعیت نیستیم بلکه برای ما فقط
مفید بودن مهم است. (باوری مفید است که در عمل به کار ما بیاید).

(فلسفه یازدهم، گاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۵۹)

۱۹۹- (نیما پواهری)
ماتریالیست‌ها معتقدند هر چیز، از جمله انسان، از نوعی ماده ساخته شده
است و ذهن هم تنها مجموعه‌ای از سلول‌های مغزی است که افکار را
جمع‌وجور می‌کنند و به یکدیگر مرتبط می‌سازند. اما ملاصدرا معتقد است
حقیقت انسان حقیقتی دو بُعدی است: روح و بدن.

ابن‌سینا معتقد است که وقتی بدن دوره جنینی را در رحم مادر گذراند و به
مرحله‌ای رسید که صاحب همه اندام‌های انسانی شد، خداوند روح انسانی را
به آن عطا می‌کند. اما روح، براساس حکمت متعالیه، چیزی ضمیمه‌شده به
بدن نیست، بلکه نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است.

از نظر دکارت ذهن ما غیر از بدن ماست و ذهن و بدن دو چیز متفاوت‌اند و
کاملاً از یکدیگر مجزا هستند، گرچه با یکدیگر هستند و ذهن از بدن
استفاده می‌کند. اما از نظر ملاصدرا روح و بدن دو چیز مجزا نیستند که کنار
هم قرار گرفته باشند بلکه این‌ها وحدتی حقیقی دارند، به‌گونه‌ای که یکی
(روح) باطن دیگری (بدن) است.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۷)

۲۰۰- (نیما پواهری)
مقصود کانت این است که عمل هر انسانی باید به گونه‌ای باشد که اگر
دیگران هم همان کار را در مورد وی انجام دادند، او آن کار را بیسندند و
عاملان آن را تحسین کند.

(فلسفه یازدهم، انسان مویبر اطلاق‌گرا، صفحه ۷۵)

روان‌شناسی

۲۰۱- (معصومه حسینی صفا)
تشریح عبارات نادرست:

- وقتی نتوانیم موضوعی را به صورت مستقیم از فردی بی‌رسیم، از مصاحبه
بدون ساختار (بدون نظام) استفاده می‌کنیم.

- انواع مصاحبه‌ها با توجه به موقعیت مصاحبه شکل می‌گیرد. هر چند
مصاحبه‌ها را به صورت‌های مختلف اجرا می‌کنند، ولی دو شکل «کاملاً
ساختاریافته» و «بدون ساختار» متداول‌تر است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی، تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۷ تا ۲۹)

۲۱۵- (سراسری ۹۸)
مسائلی که در علوم انسانی با آنها مواجه هستیم، عمدتاً از نوع «بدرتریف‌شده» هستند، در حالی که مسئله‌های علوم دیگر این‌گونه نیست.
(روانشناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۱۹)

۲۱۶- (کتاب آبی)
الف) کوچک شمردن خود و اعتماد به نفس پایین، مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود.
ب) در سوگیری تأیید، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌نماید.
ج) در اعتماد افراطی، برخی از تصمیم‌گیرندگان به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود بیش از حد اعتماد دارند.
د) کنترل نکردن هیجانات عامل مهم دیگری است که مانع تصمیم‌گیری موفق می‌شود.
(روانشناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۹ و ۱۵۰)

۲۱۷- (کتاب آبی)
سپردن هم‌زمان چند موضوع به حافظه، موجب تقسیم توجه به چند موضوع و در نتیجه شکل‌گیری توجه ناقص می‌شود.
(روانشناسی، حافظه و علل فراموشی، صفحه ۱۰۵)

۲۱۸- (کتاب آبی)
الف) انتخاب هدف، علاوه بر ایجاد توانمندی، باعث انسجام در رفتار می‌شود.
ب) شناخت انسان هم‌چون نظام قاعده‌مندی است که بین عناصر آن پیوندهای بسیاری برقرار است.
ج) ادراک کنترل و کارایی باید سازنده باشد؛ یعنی با شواهد محیطی هماهنگی لازم را داشته باشد.
(روانشناسی، انگیزه و کنش، صفحه‌های ۱۶۸، ۱۷۰ و ۱۷۳)

۲۱۹- (کتاب آبی)
خطای «پونزو» بیان‌گر این نکته است که اگر دو خط افقی داشته باشیم که دارای طول مساوی باشند، خط بالایی، در صورت وجود دو خط مایل در کنار این دو خط، بلندتر به نظر می‌رسد.
(روانشناسی، احساس، توهه، ادراک، صفحه ۸۲)

۲۲۰- (کتاب آبی)
- تجربه گذشته بر توانایی ما در حل مسئله تأثیر می‌گذارد. کسی که روش‌های حل مسئله را می‌داند، در موقعیت‌های جدید از آن‌ها برای حل مسئله استفاده می‌کند. تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را «انتقال» گویند. اثر تجربه گذشته، همیشه آسان کردن راه‌حل نیست؛ انتقال منفی زمانی رخ می‌دهد که یادگیری گذشته، موجب عدم موفقیت در حل مسئله جدید می‌شود.
- کودکان به دلیل اینکه تجربه کمتری دارند، کمتر در معرض پدیده انتقال قرار می‌گیرند.
(روانشناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

۲۰۹- (فرهاد علی‌نژاد)
هشدار کاذب حالتی است که فرد بدون اینکه پرنده‌ای در تصویر ببیند، دکمه را فشار دهد.
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تصمیم درست (اصابت)
گزینه ۲: از دست دادن محرک هدف
گزینه ۴: رد درست
(روانشناسی، احساس، توهه، ادراک، صفحه ۷۷)

۲۱۰- (سوفیا فرقی)
- کودکان در دوره دبستان (۷ تا ۱۲ سالگی = کودکی دوم) با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند و علاقه خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند.
- بازی‌های گروهی = رشد اجتماعی / آموزش مهارت‌های حرکتی = رشد جسمانی / استفاده از راهبردهای ذخیره‌سازی و بازیابی = رشد شناختی
(روانشناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۳۴، ۳۷، ۳۸ و ۵۱)

۲۱۱- (کتاب آبی)
دامنه سنی دوره کودکی دوم برابر است با ۷ تا ۱۲ سالگی که تقریباً مصادف با مرحله دوم رشد از نظر اسلام می‌باشد (عبد)؛ در این دوران کم‌کم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به کودک فهماند و در تأدیب او کوشش کرد و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت.
(روانشناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۴)

۲۱۲- (کتاب آبی)
- روش‌های سازگارانۀ کوتاه‌مدت عبارت‌اند از: ترک موقعیت - تلقین برخی جملات - به خاطر آوردن رویدادهای خوشایند - تنفس عمیق
- روش‌های سازگارانۀ بلندمدت: تفریح و سرگرمی - نوشتن خاطرات - ورزش‌های هوازی
- روش‌های ناسازگارانۀ رفتار تکانشی - استفاده از داروهای آرام‌بخش
(روانشناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۲۰۳)

۲۱۳- (کتاب آبی)
در مورد اول تعارض گرایش - گرایش رخ می‌دهد، زیرا هر دو هدف خواستنی‌اند، اما در مورد دوم تعارض گرایش - اجتناب رخ می‌دهد، زیرا از یک طرف گرایش به این دارد که یک سؤال را شانس بزنید و احتمالاً درست دریابید و در عین حال از احتمال غلط بودن پاسخ اجتناب دارید.
(روانشناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۵۱ و ۱۵۲)

۲۱۴- (کتاب آبی)
الف) پرسش از چیستی مفهوم جرم ← توصیف
ب) بررسی چرایی وقوع جرم ← تبیین
ج) بررسی یکی از علل احتمالی وقوع جرم ← تبیین
(روانشناسی، روان‌شناسی، تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

پاسخ نامه

اختصاصی

بخش غیر مشترک

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

ریاضی و آمار (۳)

۲۲۱-

(عمیدرضا سیوری)

$$(0/125)^{\frac{1}{6}} = 3^{2k-1} \Rightarrow \left(\frac{1}{8}\right)^{\frac{1}{6}} = (2^2)^{2k-1}$$

$$\Rightarrow (2^{-3})^{\frac{1}{6}} = 2^{2k-2} \Rightarrow 2^{-\frac{1}{2}} = 2^{2k-2}$$

$$\Rightarrow 2k-2 = -\frac{1}{2} \Rightarrow 2k = -\frac{1}{2} + 2 \Rightarrow 2k = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow 2k = 3 \Rightarrow k = \frac{3}{2}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۲۲-

(مهمرب بفرایی)

$$A = \left(\frac{2a}{b}\right)^{-3} \times \left(\frac{a^2 b^5}{a^{-1}}\right) \times (-fab^3)^{-1} = \frac{b^3}{8a^3} \times \frac{a^3 b^5}{1} \times \frac{1}{-fab^3}$$

$$= \frac{a^3 b^8}{-32a^3 b^3} = -\frac{b^5}{32a}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۲۳-

(سویل حسن‌فان‌پور)

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست، زیرا:

$$\sqrt[3]{0/027} = \sqrt[3]{(0/3)^3} = 0/3$$

$$\sqrt[4]{0/0081} = \sqrt[4]{(0/3)^4} = 0/3$$

ب) نادرست، اعداد منفی ریشه زوج ندارند و عبارت $\sqrt[3]{-2}$ تعریف نشده است.

پ) نادرست، حاصل رادیکال با فرجه زوج همواره عددی مثبت است.

$$\sqrt[3]{(-5)^3} = \sqrt[3]{-125} = -5$$

ت) درست، زیرا:

$$\sqrt[3]{-3} \times \sqrt[3]{-9} \times \sqrt[3]{(-3)^3} = \sqrt[3]{27} \times \sqrt[3]{81} = 3 \times 3 = 9$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۲۴-

(سویل حسن‌فان‌پور)

$$\frac{3^3 \times \sqrt[4]{4} + ((4^2)^{\frac{1}{4}})^6}{\left(\frac{6}{44}\right)^{\frac{1}{2}}} = \frac{3^3 \times \sqrt[4]{4} + 4^{\frac{3}{2}}}{\frac{6}{44}}$$

$$= \frac{3^3 \times 4^{\frac{1}{2}} + 4^{\frac{3}{2}}}{\frac{6}{44}} = \frac{4^{\frac{1}{2}}(3^3 + 4)}{\frac{6}{44}} = \frac{2^{\frac{1}{2}}(27 + 4)}{\frac{6}{44}} = 2^{\frac{1}{2}} \times \frac{31}{6} \times \frac{44}{6} = 2^{\frac{1}{2}} \times 31 \times \frac{11}{3} = 2^{\frac{1}{2}} \times 31 \times \frac{11}{3}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۲۵-

(امیر زراندوز)

$$\frac{1}{64} = \left(\frac{1}{2}\right)^6 \text{ و } 0/25 = \frac{1}{4} = \left(\frac{1}{2}\right)^2 \text{ و } 0/75 = \frac{3}{4}$$

$$\Rightarrow \left(\left(\frac{1}{2}\right)^6\right)^{-\frac{2}{3}} \times \left(\left(\frac{1}{2}\right)^2\right)^{-\frac{1}{2}} = \left(\frac{1}{2}\right)^{-4} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{-1} = \left(\frac{1}{2}\right)^{-5} = 2^5 = 32$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۲۶-

(مهری ملارمقانی)

$$\frac{16}{5} = 3/2 \Rightarrow (3/2)^9 \times \left(\frac{16}{5}\right)^{-6} = (3/2)^{9-6} = (3/2)^3$$

$$\frac{1}{2} = \frac{3}{4} = 1/5 \Rightarrow (1/5) \times \left(\frac{1}{2}\right)^2 = (1/5)^3$$

$$\Rightarrow A = (3/2)^3 \div (1/5)^3 = \left(\frac{32}{10} \div \frac{15}{10}\right)^3$$

$$= \left(\frac{32}{10} \times \frac{10}{15}\right)^3 = \left(\frac{32}{15}\right)^3$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۸۹)

۲۲۷-

(مهری ملارمقانی)

$$\frac{8}{27} = \left(\frac{2}{3}\right)^3 \xrightarrow{\text{ریشه سوم عدد}} \frac{2}{3}$$

$$256 = (\pm 4)^4 \xrightarrow{\text{ریشه چهارم مثبت عدد}} 4$$

$$\Rightarrow \frac{2}{4} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{6}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۸۹)

۲۲۸-

(مهمرب بفرایی)

$$2 - 2\sqrt{2} < 0$$

$$\Rightarrow \sqrt[5]{(2-2\sqrt{2})^5} = |2-2\sqrt{2}| = 2\sqrt{2} - 2$$

$$\sqrt[5]{(2-\sqrt{2})^5} = 2 - \sqrt{2}$$

$$\Rightarrow A = 2\sqrt{2} - 2 + 2 - \sqrt{2} = \sqrt{2} = 2^{\frac{1}{2}}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۸۹)

۲۲۹-

(مهمرب بفرایی)

فرض کنیم هر ۱۵ دقیقه جرم a برابر شود، یعنی پس از ۳۰ دقیقه

$$a \times a = a^2 \text{ برابر می‌شود. طبق فرض سؤال، هر نیم ساعت ۲ برابر}$$

می‌شود، پس بعد از ۳۰ دقیقه $a^2 = 2$ یعنی $a = \sqrt{2} = 2^{\frac{1}{2}}$ است. فرض

می‌کنیم x تا دوره ۱۵ دقیقه‌ای بگذرد. برای آن که جرم باکتری

$$8\sqrt{2} \text{ برابر شود، یعنی } 2^3 \times 2^{\frac{1}{2}} = 2^{\frac{7}{2}} \text{ برابر شود، داریم:}$$

$$\left(2^{\frac{1}{2}}\right)^x = 2^{\frac{7}{2}} \Rightarrow 2^{\frac{x}{2}} = 2^{\frac{7}{2}} \Rightarrow \frac{x}{2} = \frac{7}{2} \Rightarrow x = 7$$

(مفسن خدایی)

۲۳۶-

در بیت «ب»، چون مرغ سحری در غم گلزار بسوخت نقطه‌های سیاه ته گلبرگ لاله، «داغ لاله» پدیدار شده است که همین امر «حسن تعلیل» ایجاد کرده است.

در بیت «د»، «سردمهری» حس آمیزی دارد.

بیت «ه» اسلوب معادله دارد.

در بیت «الف»، «روی» و «قامت» و «لب» لفت‌ها هستند و واژه‌های «بهشت» و «طوبی» و «کوثر» نشرها هستند.

در بیت «ج»، «نار طبع» اضافه تشبیهی دارد که همین امر آرایه تشبیه ایجاد کرده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

(همید مهرثی)

۲۳۷-

تشبیه: (تو) گنج لطفی / حسن تعلیل: شاعر علت این که معشوق از گوشه دل وی خارج نمی‌شود را آن می‌داند که وی همچون گنجی است که لاجرم بایستی در کنج دل ویران او جای گیرد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس: «جان» و «آن» / فاقد اسلوب معادله

گزینه «۲»: فاقد اسلوب معادله

گزینه «۴»: فاقد حسن تعلیل / واج آرایی در صامت «ر» و مصوت بلند «ا»

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

(تسرین حق پرست)

۲۳۸-

بیت الف) بر وزن «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» (هزج مسدس محذوف)

بیت ب) بر وزن «فعولن فعولن فعولن فعل» (مقارب مثن محذوف)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

(همید مهرثی)

۲۳۹-

وزن واژه شعر نیمایی صورت سؤال: فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۵ و ۱۰۶)

(مفسن اصغری)

۲۴۰-

بیت گزینه «۳» بیانگر ناپایداری دنیا و توصیه به عدم دلبستگی به آن است که از ویژگی‌ها و درون‌مایه‌های بارز شعر دوره انقلاب محسوب نمی‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: محکوم کردن استبداد و دعوت برای مبارزه با بی‌عدالتی

گزینه «۲»: تکریم شهید و شهادت با تکیه بر اسطوره‌های ملی و تاریخی

گزینه «۴»: طرح اسوه‌های تاریخی به ویژه تاریخ اسلام مانند حضرت علی (ع) و ...

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم و سبک‌شناسی، ترکیبی)

یعنی پس از ۷ تا ۱۵ دقیقه که برابر ۱۰۵ دقیقه است، جرم باکتری‌ها $8\sqrt{2}$ برابر می‌شود.

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرخطی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۱)

(مسین اسغینی)

۲۳۰-

$$V = 4\sqrt{3}\pi \Rightarrow 4\sqrt{3}\pi = \frac{4}{3}\pi r^3 \Rightarrow r^3 = 3\sqrt{3}$$

$$\Rightarrow r^3 = 3 \times 3^{\frac{1}{2}} \Rightarrow r^3 = 3^{\frac{3}{2}} \Rightarrow r = 3^{\frac{1}{2}}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرخطی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۱)

علوم و فنون ادبی (۳)

(فرهاد علی نژاد)

۲۳۱-

در سال‌های نخستین انقلاب، شعر این دوره از تمثیل و نمادگرایی کمتر بهره می‌گرفت و شاعران به صراحت بیان روی آورده بودند؛ اما به تدریج با الهام از فرهنگ اسلامی، تمثیل و نماد در ادبیات راه پیدا کرد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۹۷، ۹۹ و ۱۰۱)

(فرهاد علی نژاد)

۲۳۲-

متن صورت سؤال، نمونه‌ای گویا از توصیف‌های عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص نثر دوره معاصر است که با کمترین استفاده از عناصر ذهنی، غروبی دلگیر را به تصویر کشیده است. ویژگی‌های دیگر گزینه‌ها در این متن دیده نمی‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه ۹۸)

(سید علیرضا اهرمزی)

۲۳۳-

در بیت گزینه «۴»، شاعر از آرایه حسن تعلیل بهره نچسته است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شیرینی شعر، علت شاعرانه مزاحمت مگس معرفی می‌شود.

گزینه «۲»: برخورد پیراهن یار با بدنش، علت شاعرانه حسادت عاشق به پیراهن معرفی می‌شود.

گزینه «۳»: آگاهی معشوق از درد اسیران خود، علت شاعرانه پیچ و تاب موی یار معرفی می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع معنوی، صفحه‌های ۱۱۲ و ۱۱۳)

(مفسن خدایی)

۲۳۴-

گزینه «۱»: طبع نازک

گزینه «۲»: رنگ الفت

گزینه «۴»: وعده خشک

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع معنوی، صفحه‌های ۱۱۳ و ۱۱۴)

(سید علیرضا اهرمزی)

۲۳۵-

در این بیت، دو مصراع مصداق و معادلی برای هم نیستند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع معنوی، صفحه‌های ۱۱۴ و ۱۱۵)

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

۲۴۱-

(مهدی نیک‌زار)

«إِنَّا»: همانا ما / «نَزَّلْنَا...نَزِيلًا»: (مفعول مطلق تأکیدی) قطعاً فرو فرستادیم (رد سایر گزینه‌ها) / «علیک القرآن»: قرآن را بر تو

(عربی (۳)، ترجمه، صفحه ۶۹)

۲۴۲-

(رضا معصومی)

«قالت»: گفت / «الأم»: مادر (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «لِ»: به / «طفله‌ها الأكبر»: کودک بزرگترش (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «العِب»: بازی کن / «فی»: در / «غرفتک»: اتاقت (رد گزینه ۲) / «به‌دو»: به آرامی، آهسته، آرام / «لأن»: زیرا / «أختک الصغیرة»: خواهر کوچکت (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «قد نامت»: خوابیده است (رد گزینه ۱)

(عربی (۲)، ترجمه، ترکیبی)

۲۴۳-

(میدر خاتمی- کامیاران)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «قطعاً» نادرست است، زیرا مفعول مطلق نوعی است و قید تأکیدی «قطعاً» در ترجمه آن به کار نمی‌رود.

گزینه ۳: «تُرْتَبِي» فعل مضارع مجهول و به معنای «پرورش داده می‌شود» است.

گزینه ۴: «بسیار تلاش می‌کنند» صحیح است، زیرا «تَجْتَهِدُ» فعل مضارع است.

(عربی (۳)، ترجمه، ترکیبی)

۲۴۴-

(مهمر صارق مفسنی)

«تمساحی را دیدم»: شاهدتُ تمساحاً (رد گزینه ۲) / «آن تمساح»: التمساح (کلمه برای بار دوم و به صورت معرفه ذکر شده است، پس در فارسی، همراه با اسم اشاره آمده است.) / «هنگام خوردن»: عند أكل (رد گزینه ۴) / «شکار بزرگش»: فريسته الكبيرة (رد سایر گزینه‌ها) / «گریه می‌کرد»: (فعل ماضی استمراری) كان ... يبكي (رد گزینه ۴)

(عربی (۲)، ترجمه، صفحه ۴۰)

۲۴۵-

(سید مهمرعلی مرتضوی)

«المؤذّنات» اسم مفعول است و بدین شکل صحیح است. «احترسُن» فعل امر از باب افتعال است و باید بر روی عین الفعل، علامت کسره داشته باشد.

(عربی (۳)، ضبط حرکات، ترکیبی)

۲۴۶-

(سید مهمرعلی مرتضوی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مرفوع بالواو» نادرست است. «مرفوع بالضمة» است. گزینه ۳: «مصدر (من وزن: إفعال)» نادرست است. «الأحياء» جمع مکسر «الحی» است. دقت کنید «الأحياء» را با «الإحياء» اشتباه نگیرید! گزینه ۴: «مفعول مطلق للتأكيد» نادرست است. بعد از آن مضاف الیه آمده است، پس «مفعول مطلق للتنوع» صحیح است.

(عربی (۳)، تحلیل صرفی و ممل اعرابی، صفحه ۶۹)

۲۴۷-

(مهمر صارق مفسنی)

در گزینه ۱، «جمع مکسر ظاهره»، «ظواهر» است.

(عربی (۳)، مفعول، ترکیبی)

۲۴۸-

(هیرش صمدی تودار- مریوان)

در گزینه ۲، «سه اسم تفضیل وجود دارد: الأراذل، شرّ، الآخرین

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «یک اسم تفضیل وجود دارد: الأخری

گزینه ۳: «دو اسم تفضیل وجود دارد: شرّ، الآخرین

گزینه ۴: «یک اسم تفضیل وجود دارد: الأفاضل

(عربی (۲)، قواعد اسم، صفحه‌های ۵ تا ۷)

۲۴۹-

(ولی برمی- ابرو)

«تشجیعاً» مفعول مطلق نیست، بلکه مفعول (مفعول به) برای فعل «يَحْتَبُونَ» است. (ترجمه عبارت: بازیکنان تشویق می‌شوند و تشویقی را که در این مسابقات یاریشان کند، دوست دارند!)

در سایر گزینه‌ها: «خوف»، «جلوس» و «رفع» مفعول مطلق هستند.

(عربی (۳)، مفعول مطلق، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۲)

۲۵۰-

(ولی الله نوروزی)

در گزینه ۴، «استغفاراً» مفعول مطلق است که بعد از آن صفت آمده است و مفعول مطلق نوعی محسوب می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «استغفاراً» برای تکمیل معنای افعال ناقصه (کان) آمده است.

گزینه ۲: «استغفاراً» مفعول (مفعول به) برای فعل «ما شاهدت» است.

گزینه ۳: «استغفاراً» مصدر فعل جمله است که بدون صفت یا مضاف الیه ذکر شده است و بنابراین، مفعول مطلق تأکیدی محسوب می‌شود.

(عربی (۳)، مفعول مطلق، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۲)

تاریخ (۳)

۲۵۱-

(میلاد هوشیار)

آیرون ساید، فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران به کمک سیدضیاءالدین طباطبایی، یکی از فرماندهان نظامی به نام رضاخان را برای اجرای کودتای سیاه در ایران مناسب تشخیص داد.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۰)

۲۵۲-

(میلاد هوشیار)

با خروج آلمان و ژاپن از جامعه ملل، که پیش از آن در آن عضویت داشتند، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و میانه پس از آن، صفحه ۹۷)

۲۵۳-

(میلاد هوشیار)

ایتالیا با حمله به کشور فرانسه، وارد جنگ شد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و میانه پس از آن، صفحه ۱۰۳)

۲۵۴-

(میلاد هوشیار)

در حالی که نشانه‌های شکست و تسلیم شدن ژاپنی‌ها آشکار شده بود، هواپیماهای آمریکایی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را با بمب‌های اتمی ویران کردند و جنگ جهانی دوم با این حادثه وحشتناک به پایان رسید (اوت ۱۹۴۵).

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و میانه پس از آن، صفحه ۱۰۶)

۲۵۵-

(میلاد هوشیار)

انگلیسی‌ها برای جلوگیری از تصویب و اجرای قانون ملی شدن نفت، به اقدامات سیاسی، اقتصادی و نظامی متعددی دست زدند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت بودند از:

- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان

- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی

- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی

- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن

سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت

(تاریخ (۳)، نفوذ ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه ۱۱۹)

۲۵۶-

(میلاد هوشیار)

شاه در پاسخ مساعد به خواسته‌های آمریکا، هویدا را برکنار و جمشید آموزگار را به نخست‌وزیری منصوب کرد. آموزگار مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند اما پیام‌های روشنگرانه امام خمینی (ره) و چند حادثه دیگر، آتش انقلاب را شعله‌ور کرد.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه ۱۳۱)

۲۵۷-

(میلاد هوشیار)

امام خمینی (ره) در سخنرانی پرشوری به تصویب قانون مصونیت قضایی و سیاسی اتباع آمریکایی مقیم ایران (کاپیتولاسیون) اعتراض کردند. مخالفت صریح امام با قانون مذکور، حکومت پهلوی را چنان به وحشت انداخت که ایشان را در سحرگاه ۱۳ آبان ۱۳۴۳ در قم دستگیر و به کشور ترکیه تبعید کرد.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه ۱۲۸)

۲۵۸-

(علی‌مهدی کریمی)

در آذر ماه سال ۱۳۶۱ انتخابات اولین دوره مجلس خبرگان رهبری برگزار شد و مجلس خبرگان تشکیل شد و تمامی ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفتند و نظام سیاسی جمهوری اسلامی به طور کامل استقرار یافت.

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه ۱۳۹)

۲۵۹-

(علی‌مهدی کریمی)

پس از اینکه دانشجویان پیرو خط امام، سفارت آمریکا در تهران را تسخیر و اعضای سفارت را بازداشت کردند، دولت آمریکا اقداماتی انجام داد از جمله در ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ با طراحی یک عملیات پیچیده نظامی، اقدام به پیاده کردن نیروهای ویژه خود در صحرای طبس کرد.

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه ۱۴۲)

۲۶۰-

(علی‌مهدی کریمی)

در مهر ماه سال ۱۳۶۲ همزمان با دوره اول ریاست جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای، دانشگاه‌ها که پس از پیروزی انقلاب اسلامی تعطیل شده بودند، بازگشایی شدند.

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه ۱۴۴)

جغرافیا (۳)

۲۶۸-

(فاطمه سقایی)

در چند دهه اخیر، خسارت‌های ناشی از سیلاب‌هایی که در کشور ما به وقوع پیوسته، همواره رو به افزایش بوده است. دلیل اصلی آن نیز توسعه سکونتگاه‌ها و تغییر کاربری اراضی و ساخت‌وسازها در حریم سیل‌گیر رودخانه‌ها و فعالیت‌های ناپردانه انسانی، مانند از بین بردن پوشش گیاهی بوده است.

نکته: احداث سدهای ذخیره‌ای و تنظیمی، یکی از راه‌های مدیریت سیل است.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۱۰۴)

۲۶۹-

(مهمردعلی فطیبی باگی)

اصلاح بسترهای رودخانه‌ها، از روش‌های سازه‌ای مدیریت سیل محسوب می‌شود.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۰۵)

۲۷۰-

(مهمردعلی فطیبی باگی)

گستره زمین‌لغزش‌ها، بسیار کمتر از مخاطراتی مانند زمین‌لرزه است؛ یعنی عرض و طول اغلب توده‌های لغزشی، کمتر از یک کیلومتر است و بنابراین، خسارت‌های آن چندان فراگیر نیست.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

جامعه‌شناسی (۳)

۲۷۱-

(آزیتا پیدرقی)

وحدت یا کثرت هویت‌ها: الگوی تنازع هویت‌ها

ساخت یک فرهنگ مختلط: دیگچه همانندسازی

گسترش برابری و رفع تبعیض‌های قومی و گروهی: الگوی تکثرگرا

حفظ ظرفیت افشاگری برای علوم اجتماعی: رویکرد انتقادی

(یامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۳، ۸۴، ۸۶ و ۸۹)

۲۷۲-

(آزیتا پیدرقی)

اشتراک مدل همانندسازی و مدل تکثرگرا: سیاستگذاری هویتی یا اشکال متفاوت الگوی تنازع

پیامد جهانی شدن: درهم آمیختگی فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دستخوش تغییر شوند

رشد و شکوفایی جهان اسلام در قرن سوم و چهارم: پیروی از الگوی تعارف

(یامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۶، ۸۳ و ۸۸)

۲۷۳-

(آزیتا پیدرقی)

مربوط به جامعه‌شناسان انتقادی است که می‌خواهد ظرفیت انتقاد و رهاسازی انسان از سلطه را در درون علم نه بیرون آن نگه دارد.

(یامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه ۸۹)

۲۶۱-

(کتاب آبی)

$$\text{شاخص انحراف} = \frac{۱۲}{۶} \times \frac{۱۰۰}{۱} = ۲۰۰$$

(یغرافیا (۳)، یغرافیای عمل و نقل، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۲۶۲-

(مهمردعلی فطیبی باگی)

حمل و نقل چندوجهی یا چندمنظوره، ترکیبی از دو یا چند شیوه مختلف حمل و نقل است. حمل و نقل چندوجهی هزینه‌های حمل و نقل را به‌طور مؤثری کاهش می‌دهد.

(یغرافیا (۳)، یغرافیای عمل و نقل، صفحه ۶۵)

۲۶۳-

(کتاب آبی)

$$۷۵ \div ۱۵ = ۵$$

$$\text{صبح } ۱۲ - ۵ = ۷$$

(یغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های یغرافیایی، صفحه ۷۵)

۲۶۴-

(مهمردعلی فطیبی باگی)

حرکات صفحات موجب کشیدگی و فشردگی پوسته زمین می‌شوند و اگر ادامه یابند، شکستگی‌هایی به نام گسل ایجاد می‌کنند. حرکت گسل‌ها موجب زمین‌لرزه می‌شود.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۸۳)

۲۶۵-

(مهمردعلی فطیبی باگی)

چنانچه حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آبدهی آن بیشتر شود، سیل رخ می‌دهد. اگر آبدهی یک رود آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر رود و سرریز شود، سیل، خسارت‌بار می‌شود.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۸۹)

۲۶۶-

(کتاب آبی)

خروج خاکسترهای آتشفشانی و انباشته شدن آن‌ها با ضخامت زیاد بر روی سطح دامنه‌ها و سپس وقوع بارش، موجب اشباع شدن آن‌ها می‌شود. دوغاب گلی حاصل، به‌صورت روانه‌های بسیار سیال درمی‌آید و بسیار مخاطره‌آمیز است.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۹۵)

۲۶۷-

(آزاده میرزایی)

یکی از نشانه‌های وقوع زمین‌لرزه، کاهش لرزش‌های کوچک زمین در راستای گسل‌ها است.

(یغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۰ و ۱۰۱)

۲۷۷- (پارسا هبیبی)
جوامعی که از علوم عقلی بی‌بهره هستند، مدینه جاهله هستند. ممکن است در این جوامع علوم ابزاری وجود داشته باشد، به عبارتی هم مدینه فاضله و هم مدینه جاهله می‌توانند دارای علوم ابزاری باشند.
مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه فاسقه، با آن‌که مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند.
(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۹۸)

۲۷۸- (پارسا هبیبی)
از عقل ابزاری (تجربی) برای تولید دانش تبیینی استفاده می‌شود و از عقل انتقادی برای تولید دانش انتقادی و تجویزی استفاده می‌شود. جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.
(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۲۷۹- (مبیناسارات تاپیک)
علوم ابزاری نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کند و علوم نافع، درباره چگونگی استفاده از علوم ابزاری اهداف و آرمان‌ها و ارزش‌های انسان صحبت می‌کنند.
(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۹۵)

۲۸۰- (مبیناسارات تاپیک)
مدینه جاهله از علوم عقلانی بی‌بهره است، ولی علوم ابزاری می‌تواند در آن، وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.
(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۹۸)

فلسفه دوازدهم

۲۸۱- (نیما پوهاری)
امیرالمؤمنین علی (ع) درباره فرشتگان می‌فرماید: «فعلیت تمام دارند و نهایت کمال ممکن خود را دارا هستند». یعنی آن‌ها بالفعل به کمال ممکن خود رسیده‌اند و دیگر رشد و حرکت برای آن‌ها قابل تصور نیست. نه این‌که بتوانند به کمالی که هنوز ندارند نزدیک شوند و این وصف بالقوه باشد.
(فلسفه (۲)، آغاز فلسفه در جهان اسلام (۱)، صفحه ۶۸)

۲۸۲- (نیما پوهاری)
فلسفه اسلامی در آغاز سرشتی کاملاً استدلالی داشت و متکی بر آراء ارسطو بود. فارابی در کتابی به نام «غراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه» با دقت و توانایی بسیار نظرات ارسطو را شرح می‌کند و نکات پیچیده آن را آشکار می‌سازد؛ چنان‌که بعدها راهنمای ابن‌سینا در فهم کتاب ارسطو می‌شود.
(فلسفه (۲)، آغاز فلسفه در جهان اسلام (۱)، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

۲۷۴- (آریتا بیدرقی)
هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که درون فرهنگ دیگری شکل گرفته است: علت شکل‌گیری نظریات فمینیستی و آمریکایی بومی و آفریقایی تبار و ...
انکار اشتراک و وحدت انسان‌ها: گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آن به معنای انکار اشتراک و وحدت انسان‌هاست و فرصت گفت‌وگو و معارفه انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

رواج سیاست همانندسازی: با شکل‌گیری دولت-ملت‌ها، ناسیونالیسم پیدا شد و هویت از منظر دولت-ملت‌ها و توسط آن‌ها تعریف شد اما بیشتر کشورها دارای تنوع قومی، نژادی، زبانی و مذهبی و... بودند. در این کشورها، گروه‌های مختلف می‌بایست در کنار هم زندگی می‌کردند. دولت‌ها در این کشورها برای تعیین هویت ملی و چگونگی توزیع مزایا و فرصت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی میان اقوام و گروه‌های مختلف و همچنین پاسخ‌گویی به درخواست‌ها و رفع نیازهای آن‌ها، ناگزیر از سیاست-گذاری هویتی بودند. مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن، همانندسازی بود.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۳، ۸۴ و ۹۰)

۲۷۵- (کنکور سراسری ۹۸)
همانندسازی (مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن)، به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود؛ به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. به عبارت دیگر، همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند.

در مدل تکثرگرا (مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره پسامدرن)، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. البته در این الگو، هم‌چنان وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۴ تا ۸۶)

۲۷۶- (پارسا هبیبی)
فارابی علم اجتماعی را زیر مجموعه علوم انسانی می‌دانست، ابن‌خلدون این علم را عمران نامید.
فارابی با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را بر اساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۹۷، ۹۸ و ۱۰۰)

کتاب آبی)

۲۸۷-

آنچه در جهان ظاهراً شر و بدی به نظر می‌رسد، در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارد و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کند.

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه‌های ۷۵ و ۷۶)

(مبیر پیرمستلو)

۲۸۸-

سهروردی با احیای فلسفه نور و اشراق ایران باستان و تلفیق آن با عرفان اسلامی، «حکمت اشراق» را پایه‌گذاری کرد. از نظر سهروردی، سیر و سلوک روحانی و قلبی بدون تربیت عقلانی گمراه‌کننده است.

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه ۷۸)

(نیما پوهاری)

۲۸۹-

هرگاه اتفاق افتد که در زمانی حکیمی غرق در تأله بوده و در بحث نیز استاد باشد، او را ریاست تامه بوده و خلیفه و جانشین خدا اوست ... جهان هیچ‌گاه از حکیمی که چنین باشد، خالی نیست ...؛ زیرا برای مقام خلافت ضروری است که امور و حقایق را بی‌واسطه، از حق تعالی (نه فرشتگان) دریافت کند. او راست ریاست تامه، اگرچه در نهایت گمنامی باشد. و چون ریاست واقعی جهان به دست او افتد (ممکن است زمانی ریاست واقعی را در دست نداشته باشد)، زمان وی بس نورانی و درخشان شود و هرگاه جهان از تدبیر حکیمی الهی تهی ماند، ظلمت و تاریکی بر آن سایه افکند.

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه ۷۹)

(نیما پوهاری)

۲۹۰-

مشرق جهان: نور محض یا محل فرشتگان مقرب

نور: ذات هر واقعیتی که تفاوت موجودات در شدت و ضعف آن است. مغرب وسطی: میان مشرق محض و مغرب کامل که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته‌اند.

نورالانوار: مبدأ جهان - خالق هستی - نور محض - ذات نخستین

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه ۸۰)

(نیما پوهاری)

۲۸۳-

او انسان را مدنی بالطبع می‌داند و معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و می‌خواهد با هم‌نوعان خویش زندگی کند. به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی می‌گذرد؛ لذا هدف اصلی جامعه و مدینه، سعادت در دنیا و آخرت است.

با این حال فطری بودن این نیاز قطعاً به این معنا نیست که انسان ناخواسته و بدون اراده جوامع بشری را به وجود آورده است!

(فلسفه (۲)، آغاز فلسفه در جهان اسلام (۱)، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

کتاب آبی)

۲۸۴-

بهترین مدینه‌ها، مدینه‌ای است که مردم آن به اموری مشغول و به فضایی آراسته‌اند که در نهایت، آن مدینه را به سوی سعادت رهنمون می‌سازد. فارابی چنین مدینه‌ای را مدینه فاضله می‌نامد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: هر کدام از اعضای مدینه فاضله بر حسب ویژگی‌های خود وظیفه‌ای دارند.

گزینه «۳»: در مدینه فاضله باید کسی باشد که بر دیگران ریاست کند، در غیر این صورت مدینه فاضله‌ای که فارابی در نظر دارد، محقق نمی‌شود. پس عنصر ریاست از مدینه فاضله تفکیک‌پذیر نیست.

گزینه «۴»: در میان اعضای مدینه فاضله سلسله‌مراتب برقرار است، نه مساوات.

(فلسفه (۲)، آغاز فلسفه در جهان اسلام (۱)، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

(فرهاد قاسمی نژاد)

۲۸۵-

دانشنامه علایی، کتاب ابن سینا به زبان فارسی است.

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه ۷۵)

(نیما پوهاری)

۲۸۶-

علت نام‌گذاری این عالم به «طبیعت» بدان جهت است که اجزاء این عالم، هر کدام طبع و ذات خاصی دارند و خود این عالم نیز به عنوان یک «کل» طبع و ذاتی دارد که منشأ و مبدأ حرکات و تحولات آن است.

خداوند، عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزای آن چنان ترکیب و تألیف شده‌اند (علم الهی و تناسب جهان) که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن، را تحقق می‌بخشند.

(فلسفه (۲)، فلسفه در جهان اسلام (۲)، صفحه‌های ۷۵ و ۷۶)